

Návrh systému řízení BOZP v průmyslovém podniku

A Proposed OSH Management System in Industrial Enterprises

Bc. Ilona Vyletová

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ilona Vyletová**
Osobní číslo: **A12659**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Návrh systému řízení BOZP v průmyslovém podniku**
Téma anglicky: **A Proposed OSH Management System in Industrial Enterprises**

Zásady pro vypracování:

1. Formou literární rešerše pojednejte o zásadách uplatňovaných v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.
2. Analyzujte systém normativních a legislativních požadavků na BOZP v ČR a EU.
3. Pojednejte o vývojových trendech v zabezpečení BOZP v předmětném odvětví.
4. Analyzujte vybrané aspekty BOZP v odvětví průmyslu.
5. Na modelové struktuře objektu průmyslu navrhnete systém řízení BOZP.
6. Provedte zhodnocení navrženého systému BOZP.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ŠENK, Zdeněk. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci: prakticky a přehledně podle normy OHSAS. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, 311 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-737-9.
2. NEUGEBAUER, Tomáš. Poskytování BOZP v kostce neboli o čem je současná BOZP. 1. vyd. Praha: ASPI, 2011, 260 s. ISBN: 978-80-735.
3. ŠMÍDOVÁ, Miroslava. Soubor právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2012, 242 s. ISBN: 978-80-7357-720.
4. SMEJKAL, Vladimír a Eva PINCOVÁ. Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích: podle právního stavu k 30.4.2007. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010, 354 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3051-6.
5. NEUGEBAUER, Tomáš a Eva PINCOVÁ. Vyhledání a vyhodnocení rizik v praxi: podle právního stavu k 30.4.2007. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 84 s. Bezpečnost práce v praxi. ISBN 978-807-3573-560.
6. BĚLINA, Miroslav. Zákoník práce: komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xviii, 1616 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-1792-512.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jiří Gajdošík, CSc.

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

7. února 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

27. května 2014

Ve Zlíně dne 7. února 2014

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

ABSTRAKT

Předkládaná diplomová práce pojednává o problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) se zaměřením na vybraný průmyslový podnik. V úvodní části práce bylo pojednáno o zásadách a aspektech uplatňovaných v této problematice, normativní a legislativní úpravě v České republice i Evropské unii a o vývojových trendech v tomto odvětví. Cílem praktické části práce byla pak tvorba kompletní modelové struktury systému řízení BOZP dle potřeb vybraného podniku.

Klíčová slova:

Bezpečnost práce, ochrana zdraví, pracovní úraz, prevence rizik, vyhledávání rizik, zaměstnanec, zaměstnavatel.

ABSTRACT

This thesis deals with a practical impact of the occupational safety and health in a selected industrial company. In the first theoretical part of the work there were established the principles applied in occupational safety and health, analysed the legislative regulations applicable in the Czech Republic and the European Union. This part also outlines the trends in the occupational safety and presents related aspects of OSH. In the practical part of this thesis there were created the rules to ensure occupational health and safety. An important part of this thesis was the designed a complete model structure of the OSH management system based on the selected company requirements.

Keywords:

Occupational Safety and Health, a Prevention of Risks, Industrial Injury, Identification of Risks, an Employee, an Employer.

Děkuji doc. Ing. Jiřímu Gajdošíkovi, CSc., za odborné vedení, metodické pokyny a cenné připomínky při tvorbě této diplomové práce. Dále děkuji pracovníkům společnosti XY spol. s r. o., kteří mně poskytli zázemí potřebné pro vznik této práce. V neposlední řadě také děkuji rodině za podporu a trpělivost.

Tajemství úspěchu v životě není dělat to, co se nám líbí, ale nalézt zalíbení v tom, co děláme.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	12
TEORETICKÁ ČÁST	13
1 PRVKY SYSTÉMU ŘÍZENÍ BOZP	14
1.1 POLITIKA BOZP	14
1.2 PLÁNOVÁNÍ	14
1.2.1 Plánování pro identifikaci nebezpečí, hodnocení rizik a řízení rizik	14
1.2.2 Právní a jiné požadavky	15
1.2.3 Cíle	15
1.2.4 Programy řízení BOZP	15
1.3 ZAVÁDĚNÍ A PROVOZ	16
1.3.1 Struktura a odpovědnost	16
1.3.2 Výcvik, povědomí a kvalifikace	16
1.3.3 Konzultace a komunikace	17
1.3.4 Dokumentace	17
1.3.5 Řízení dokumentů a údajů	17
1.3.6 Řízení provozu	17
1.3.7 Havarijní připravenost a reakce	18
1.4 KONTROLA A NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ	18
1.4.1 Měření a monitorování výkonnosti	18
1.4.2 Havárie, nežádoucí události, neshody a nápravná a preventivní opatření	19
1.4.3 Záznamy a jejich řízení	19
1.4.4 Audit	19
1.4.5 Přezkoumání vedením	19
2 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE A ZAMĚSTNANCE	21
2.1 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	21
2.2 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE	22
2.3 OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY	25
2.4 EVIDOVÁNÍ A VYKAZOVÁNÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ	27
2.4.1 Ohlášení a šetření pracovního úrazu	27
2.4.2 Záznam o pracovním úrazu	28
2.5 HYGIENA PRÁCE	29
2.5.1 Bezpečnostní limity	29
2.5.2 Rizikové faktory	30
2.5.3 Hodnocení zátěže teplem a chladem	30
2.5.4 Hygienické požadavky na pracoviště a na pracovní prostředí – chemické vlivy	30
2.5.5 Zásobování pitnou vodou pro zajištění osobní hygieny	31
2.5.6 Větrání pracovišť	31
2.5.7 Osvětlení pracoviště	31
2.5.8 Požadavky na objem pracoviště	31
2.6 OPATŘENÍ K OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘI PRÁCI S CELKOVOU FYZICKOU A LOKÁLNÍ SVALOVOU ZÁTĚŽÍ	32
2.6.1 Ruční manipulace s břemenem	32

2.6.2	Limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného mužem	32
2.6.3	Limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného ženou	32
2.7	HLUK – NAŘÍZENÍ VLÁDY 148/2006	33
2.8	LEGISLATIVNÍ NORMY EVROPSKÉ UNIE	33
2.8.1	Evropské observatorium rizik	34
2.8.2	Předjímání nových a vznikajících rizik	35
2.8.3	Sbližování práva České republiky s právem Evropských společenství	36
2.9	LEGISLATIVA BOZP V ČESKÉ REPUBLICE	37
	Praktická část	40
3	PŘEDMĚT ŘEŠENÍ ORGANIZAČNÍ SMĚRNICE BOZP	41
3.1	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O SPOLEČNOSTI	41
3.2	PORTFOLIO AKTIVIT	42
4	VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ	44
5	ŘÍZENÍ V OBLASTI BEZPEČNOSTI PRÁCE	45
5.1	ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE	45
5.2	POVINNOSTI VEDOUCÍCH ZAMĚSTNANCŮ	47
5.3	PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNANCŮ	48
5.4	PRACOVNÍ NÁPLŇ A ČINNOST BEZPEČNOSTNÍHO TECHNIKA	49
5.5	SOUSTAVNÁ KONTROLA STAVU BEZPEČNOSTI PRÁCE PROVÁDĚNÁ ORGANIZACÍ	50
5.6	PROVĚRKY BEZPEČNOSTI PRÁCE	50
5.7	KONTROLA ODBOROVÝCH ORGÁNŮ	51
5.8	STÁTNÍ ODBORNÝ DOZOR	52
5.9	ŠETŘENÍ O POŽITÍ ALKOHOLU A JINÝCH OMAMNÝCH LÁTEK	53
5.10	VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	54
5.11	VSTUPNÍ INSTRUKTÁŽ NOVĚ PŘIJÍMANÝCH ZAMĚSTNANCŮ	54
5.12	ÚVODNÍ INSTRUKTÁŽ NA PRACOVIŠTI	56
5.13	ZÁCVIK NOVĚ PŘIJATÝCH ZAMĚSTNANCŮ	56
5.14	PERIODICKÉ ŠKOLENÍ A PŘEZKOUŠENÍ	57
5.15	POUČOVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ, VRACEJÍCÍCH SE PO ÚRAZE	57
5.16	ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ SPECIÁLNÍCH PROFESÍ	58
5.17	ŠKOLENÍ VEDOUCÍCH ZAMĚSTNANCŮ	58
5.18	LIST KVALIFIKACE V OBLASTI BEZPEČNOSTI PRÁCE	59
6	HYGIENA PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ A ZDARVOTNÍ PÉČE O ZAMĚSTNANCE	61
6.1	RIZIKOVÁ PRACOVIŠTĚ A OCHRANA PROTI NEMOCEM Z POVOLÁNÍ	61
6.1.1	Seznam rizikových pracovišť	61
6.2	POŽADAVKY NA PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ	62
6.2.1	Požadavky na hygienická a jiná zařízení	62
6.2.2	Posuzování zdravotní způsobilosti k práci	63

6.3	ZÁKLADNÍ POŽADAVKY K ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI PRÁCE PODLE VYHLÁŠKY ČÚBP č. 48/1982 Sb.	63
6.3.1	Všeobecné požadavky bezpečnosti práce	63
6.3.2	Výrobní a provozní budovy (§ 10)	64
6.3.3	Podlahy (§ 11)	64
6.3.4	Stropy a střechy (§ 13)	64
6.3.5	Otvory v podlahách, stropech a zdech (§ 14)	65
6.3.6	Vrata budov (§ 15)	65
6.3.7	Komunikace ve výrobních a provozních budovách (§ 16)	65
6.3.8	Hlavní a vedlejší schodiště (§ 17)	66
6.3.9	Pevné žebříky (§ 19)	66
6.3.10	Komunikace mezi výrobními a provozními budovami (§ 20)	66
6.3.11	Nakládací a vykládací rampy (§ 24)	67
6.3.12	Pracoviště (§ 25)	67
6.3.13	Zábradlí (§ 26)	67
6.3.14	Průmyslové rozvody a vedení (§ 27)	67
6.3.15	Osvětlení (§ 28)	68
6.3.16	Stroje a zařízení (§ 29)	68
6.4	OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY	69
6.5	EVIDENCE A REGISTRACE PRACOVNÍCH ÚRAZŮ	71
6.5.1	Pracovní úraz, druhy pracovních úrazů	71
6.5.2	Pracovní úrazy podléhající registraci	72
6.5.3	Pracovní úrazy nepodléhající registraci	72
6.5.4	Hlášení pracovních úrazů	73
6.5.5	Zjišťování a vyšetřování příčin pracovních úrazů podléhajících registraci	74
6.5.6	Předkládání záznamů o pracovních úrazech	74
6.5.7	Postup při vzniku pracovního úrazu zaměstnance jiné organizace	75
6.6	HLÁŠENÍ PROVOZNÍCH NEHOD (HAVÁRIÍ)	75
6.7	HLÁŠENÍ PORUCH TECHNICKÝCH ZAŘÍZENÍ	76
6.8	NEMOCI Z POVOLÁNÍ A PROFESIONÁLNÍ OTRAVY	76
6.9	ODŠKODŇOVÁNÍ PRACOVNÍCH ÚRAZŮ A NEMOCÍ Z POVOLÁNÍ (ZP § 187, 190-200)	77
6.9.1	Odpovědnost za pracovní úrazy	77
6.9.2	Odpovědnost za nemoci z povolání	77
6.9.3	Zprošťovací důvody	78
6.9.4	Způsob a rozsah odškodnění	79
6.9.5	Náhrady při smrtelném pracovním úrazu a při úmrtí v důsledku nemoci z povolání	80
6.9.6	Preventivní péče o zaměstnance	81
6.10	ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	81
7	ZÁSADY POSKYTOVÁNÍ PRVNÍ POMOCI	82

7.1	PRVNÍ POMOC PŘI KRVÁCENÍ	82
7.2	PRVNÍ POMOC PŘI ZLOMENINÁCH A PORANĚNÍ KLOUBŮ	83
7.3	PRVNÍ POMOC PŘI POPÁLENÍ A OPAŘENÍ	83
7.4	PRVNÍ POMOC PŘI ÚRAZECH ELEKTRICKÝM PROUDEM.....	84
7.5	UMĚLÉ DÝCHÁNÍ	85
7.6	NEPŘÍMÁ SRDEČNÍ MASÁŽ.....	85
7.7	OBSAH LÉKÁRNIČKY PRVNÍ POMOCI NA PRACOVÍŠTÍCH.....	85
7.8	ZACHÁZENÍ S ELEKTRICKÝM ZAŘÍZENÍM PRACOVNÍKY SEZNÁMENÝMI	86
8	PRAVOMOCI A ODPOVĚDNOST	89
	ZÁVĚR	91
	SUMMARY	93
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	94
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	97
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	99
	SEZNAM PŘÍLOH.....	100

ÚVOD

Bezpečnost práce má významnou etickou dimenzi. Musíme si uvědomit, že absolutní bezpečnost neexistuje. Můžeme hovořit pouze o přijatelné úrovni rizika a tedy i o určité míře nebezpečí. Každá činnost, kterou se lidé zabývají, obsahuje riziko a nic tudíž není bezpečné. Zkušenosti západních států ukazují, že se přístupy uplatňované v minulých letech vyčerpaly. Myšlenka, že problémy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) jsou způsobeny především nedostatkem informace, která by se dala shrnout do úsloví „bude-li každý vědět, jak správně postupovat, bude se chovat bezpečně“, nepřinesla takové výsledky, jaké mnozí očekávali.

V současné době se ve většině vyspělých států prosazuje myšlenka větší deregulace, volnosti a pružnosti. V krátkém časovém období došlo k vyšší mobilitě pracovní síly, významným strukturálním změnám v ekonomikách států i ke změně postavení zaměstnanců a zaměstnavatelů. Je zřejmé, že problémy v oblasti bezpečnosti práce, které se objevují v průmyslově vyspělých zemích, jsou podobné těm, se kterými se setkáváme i v České republice. Přes tuto podobnost však v České republice, na rozdíl od zemí EU, stále přetrvává tradiční pojetí bezpečnosti práce, soustředěné především na bezpečnost technických zařízení a méně již na úlohu lidského činitele a vliv systému řízení.

Diplomová práce se tedy zabývá praktickým dopadem problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve vybraném průmyslovém podniku. V úvodní části práce budou stanoveny zásady uplatňované v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, budou analyzovány normativní a legislativní předpisy a požadavky na BOZP platné v České republice a Evropské unii. Budou rovněž nastíněny vývojové trendy v zabezpečení BOZP v předmětném odvětví a analyzovány související aspekty BOZP. V praktické části práce budou vytvořena základní pravidla při zajišťování BOZP, stanoven rozsah a periodicita školení jednotlivých zaměstnanců v této oblasti apod. Významnou částí diplomové práce pak bude vytvořená kompletní modelová struktura systému řízení BOZP.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PRVKY SYSTÉMU ŘÍZENÍ BOZP

Organizace musí zřídit a udržovat systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (tzv. BOZP).

1.1 Politika BOZP

Organizace musí mít politiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, schválenou jejím vrcholným vedením, která jasně stanoví celkové cíle na stupni bezpečnosti a ochrany zdraví a závazek ke zvyšování výkonnosti systému ochrany zdraví a bezpečnosti. Politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, odsouhlasená nejvyšším vedením organizace, musí jednoznačně udávat celkové cíle bezpečnosti a ochrany zdraví a záruku pro zdokonalování výkonnosti ochrany zdraví a bezpečnosti.

Politika musí:

- odpovídat charakteru a velikosti rizik BOZP organizace,
- zahrnovat závazek k stálému zkvalitnění,
- mít povinnost přinejmenším splňovat nároky příslušné právoplatné legislativy BOZP a další požadavky, ke kterým se organizace hlásí,
- být dokládána, využívána a uchovávána,
- být oznamována všem zaměstnancům s cílem, aby si zaměstnanci uvědomili své povinnosti v BOZP,
- být přístupná zainteresovaným stranám,
- být pravidelně prověřována k zajištění stálé vhodnosti a přiměřenosti v poměru k organizaci.

1.2 Plánování

1.2.1 Plánování pro identifikaci nebezpečí, hodnocení rizik a řízení rizik

Organizace musí vytvořit a zachovávat způsoby pro postupující identifikaci nebezpečí, hodnocení rizik a dosažení nezbytných zabezpečení k vedení. Tato zabezpečení obsahují:

- běžné a mimořádné činnosti,
- funkce všech osob, které mají možnost vstupu do pracovního prostředí (včetně subdodavatelů a návštěvníků),
- vybavení v pracovním prostředí, spravované organizací nebo jinými činiteli.

Organizace musí zabezpečit, že výsledky těchto posouzení a působení těchto opatření k řízení jsou posuzovány při vymezování záměrů BOZP. Organizace je povinna tyto informace dokladovat a průběžně obnovovat.

Metodologie organizace pro identifikaci nebezpečí a hodnocení rizik musí:

- být určena se zřetelem na svůj námět, charakter a naplánování tak, aby bylo zaručeno, že ofenzivní přístup má přednost před defenzivním,
- umožňovat posuzování rizik a označení těch, které mají být odstraněny nebo řízeny zabezpečeními podle cílů a programu řízení BOZP.

1.2.2 Právní a jiné požadavky

Organizace musí utvářet a dodržovat proces při rozeznávání a postojů k právním a jiným nárokům BOZP, které se na ni vztahují. Organizace musí tyto zprávy průběžně obnovovat. Náležitě zprávy o právních a ostatních nárocích musí organizace sdělovat svým pracovníkům a ostatním kompetentním zapojeným stranám.

1.2.3 Cíle

Organizace musí utvářet a dodržovat dokumentaci cílů BOZP pro kteroukoliv náležitou funkci a význam v rámci organizace. Cíle musí být určovány tam, kde je to přijatelné. Při vytyčování a prověřování svých záměrů organizace musí promyslet právní a jiné nároky, svá nebezpečí a rizika BOZP, technologické schopnosti a své finanční, provozní a podnikatelské nároky a postoje zapojených stran. Cíle a význam jejich hodnot musí být v harmonii s politikou BOZP organizace a se zárukou neustálého zdokonalování.

1.2.4 Programy řízení BOZP

Organizace musí utvářet a dodržovat plán BOZP pro docílení svých záměrů. Ty musí zahrnovat dokumentaci:

- ustanovení odpovědností za dodržení záměrů a významných hodnot pro každé náležité postavení a význam organizace a
- způsoby a časové období, ve kterém jich má být dokončeno.

Plány vedení BOZP musí být prověřovány v rovnoměrných a plánovaných časových úsecích. Kde je to nevyhnutelné, musí být plány vedení BOZP doplněny a upraveny tak,

aby odpovídaly na změny provozů, produktů, služeb a provozních předpokladů organizace.
[1]

1.3 Zavádění a provoz

1.3.1 Struktura a odpovědnost

Povinnosti, odpovědnosti a kompetence lidí, kteří ovládají, uskutečňují a testují činnosti mající negativní vliv na rizika vyplývající z činností, vybavení a postupů organizace, se musí vytyčit tak, aby bylo ulehčeno vedení BOZP.

Definitivní význam za ochranu zdraví a bezpečnost má vrcholový management. Organizace musí ustanovit člena nejvyššího managementu se specifickou odpovědností za zabezpečení toho, že řízení BOZP je náležitě prosazeno a uskutečněno v souladu s nároky na všech působištích a ve všech sférách činnosti v rámci organizace. Vedení musí zabezpečit informace potřebné pro prosazení, vedení a zdokonalování systému řízení BOZP.

Reprezentant vedení organizace musí mít vytyčeny úkoly, odpovědnosti a kompetence, aby:

- bylo zabezpečeno nařízení, prosazení a dodržení cílů na systém řízení BOZP v souladu s touto specifikací OHSAS,
- byly předloženy informace o závěrech systému řízení BOZP vrcholovému vedení k prověření a jako podklad zkvalitňování systému řízení BOZP.

Všichni ti, co mají manažerskou odpovědnost, musejí dokazovat svůj slib ke zdokonalování výkonnosti v BOZP.

1.3.2 Výcvik, povědomí a kvalifikace

Zaměstnanci musí být odborně způsobilí k provádění funkcí, které mohou mít vliv na BOZP na pracovišti. Odborná způsobilost musí být určena na podkladě odpovídajícího vzdělání, odborného výcviku nebo znalostí.

Způsoby vedení cvičení musí brát na zřetel odlišné požadavky, kterými jsou odpovědnost, odborná praxe, způsobilost a riziko.

1.3.3 Konzultace a komunikace

Organizace musí mít průběhy pro zajištění toho, že příhodné zprávy BOZP jsou oznamovány zaměstnancům a dalším zúčastněným stranám a naopak. Začlenění zaměstnanců a systém poradenství musí být dokumentovány a zúčastněné strany obeznamovány.

1.3.4 Dokumentace

Organizace musí vybudovat a zachovávat zprávy na vhodném nosiči, např. v tištěné nebo elektronické formě, které:

- vystihují základní prvky systému řízení a jejich vzájemnou spolupráci,
- umožňují upozornění na navazující dokumentaci.

V případě upotřebení elektronické dokumentace by měla organizace ve vlastním návrhu zabezpečovat odpovídajícím postupem ochranu dat.

1.3.5 Řízení dokumentů a údajů

Organizace musí vybudovat a zachovávat procesy řízení všech dokladů vyžadovaných touto mezinárodní normou tak, že:

- jsou snadno pochopitelné,
- jsou systematicky přezkoumávány, kontrolovány podle potřeby a jejich vhodnost je odsouhlasována k tomu zmocněnými pracovníky,
- nejnovější formy příslušných dokumentů jsou k dispozici na všech místech, kde jsou realizovány činnosti důležité pro správné fungování systému BOZP,
- neaktuální doklady jsou neprodleně odstraněny na všech místech, kde byly vydány a uplatňovány, nebo jinak zabezpečeny proti neúmyslnému nesprávnému použití,
- všechny archivní doklady, zabezpečované pro právní záměry nebo za záměrem uchování zpráv jsou řádně označeny.

1.3.6 Řízení provozu

Organizace musí vymezit ty úkoly a povinnosti, které souvisejí s identifikovanými riziky, pro která musí být uplatněna řídicí nařízení. Organizace musí tyto úkony včetně procesu plánovat tak, aby byly vykonávány za jasně vymezených podmínek, a to:

- vymezením a dodržováním dokumentovaných procesů pro podmínky, kde by bez těchto procesů mohlo dojít k odchýlení od politiky a cílů BOZP,
- nařízením provozních kritérií v těchto procesech,
- vymezením a dodržováním způsobů pro identifikovaná rizika BOZP zboží, zařízení a služeb, pořizovaných nebo využívaných organizací a oznámením důležitých postupů a nároků dodavatelům a smluvním partnerům,
- vybudováním a dodržováním způsobů pro návrh pracoviště, procesů, instalací, strojů, provozních postupů a organizace práce, včetně jejich adaptace lidským schopnostem tak, aby byla vyčleněna nebo eliminována rizika BOZP přímo u jejich zdroje.

1.3.7 Havarijní připravenost a reakce

Organizace musí vybudovat a dodržovat plány a postupy k rozpoznání možností vzniku havarijních situací a situací havarijního ohrožení a pro reakce na ně, které tyto stavy mohou vyvolat. Organizace musí prošetřit své plány a postupy a postupy havarijní připravenosti a reakce, a to především po zrodu havárií nebo nouzových situací. Organizace taktéž musí tam, kde je to vhodné, tyto způsoby periodicky přezkoumávat.

1.4 Kontrola a nápravná opatření

1.4.1 Měření a monitorování výkonnosti

Organizace musí vybudovat a dodržovat procesy neustálého monitorování a měření výkonnosti BOZP. Tyto postupy musí zabezpečovat:

- jak kvalitativní tak kvantitativní kritéria, vhodná k potřebám organizace,
- monitorování množství realizace cílů BOZP organizace,
- proaktivní kritéria výkonnosti, která monitorují shodnost s programy managementu BOZP, provozní kritéria a využitelné potřeby zákonů a předpisů,
- reaktivní kritéria výkonnosti pro monitorování havárií, nemocí a mimořádných událostí a další historické dokumenty o nevyhovující výkonnosti BOZP,
- zaregistrování informací a výsledků monitorování a měření postačujících k ulehčení další analýzy nápravných a preventivních opatření.

1.4.2 Havárie, nežádoucí události, neshody a nápravná a preventivní opatření

Organizace musí vybudovat a dodržovat způsoby pro upřesnění odpovědnosti a pravomoci pro řešení a prošetřování havárií, mimořádných událostí a neshod. Všechna nápravná a ochranná nařízení, která budou provedena pro likvidaci příčin skutečné i potenciální neshody, musí odpovídat počtu problémů a být souměřitelná se vzniklým rizikem BOZP. Organizace musí upotřebit a dokumentovat jakékoliv změny v dokumentovaných procesech vycházející z nápravných a preventivních opatření.

1.4.3 Záznamy a jejich řízení

Záznamy BOZP musí být čitelné, snadno rozpoznatelné a musí přesně pokračovat na zahrnuté úkony. Záznamy BOZP musí být uchovány a dodržovány tak, aby byly snadno dostupné, uschovávány proti poškození, znehodnocení nebo ztrátě. Musí být vymezena a zaevidována doba, po kterou se uchovávají. Musí se zachovávat dokumenty k prokázání shody s požadavky této specifikace OHSAS normy a to podle systému a organizace.

1.4.4 Audit

Organizace musí vybudovat a stanovit programy a postupy pro uskutečnění periodických auditů systému managementu BOZP tak, aby:

- bylo vytyčeno, zda systém managementu BOZP koresponduje plánovaným činům včetně požadavků této specifikace OHSAS,
- je náležitě vymezen a dodržován,
- je účinný pro vykonávání politiky a cílů organizace,
- byly přešetřeny výsledky předešlých auditů,
- umožnily vedení organizace důležité zprávy o výsledcích auditů.

Program auditů včetně časového plánu, musí být vybudován na úspěchu klasifikace rizik činností organizace a na výsledcích minulých auditů. Procesy pro realizaci auditů musí určovat velikost auditu, množství, metody řízení a odborné vzdělání stejně tak jako odpovědnosti a předpoklady na realizaci auditů a poskytování informací o jejich výsledcích.

1.4.5 Přezkoumání vedením

Nejvyšší vedení musí v časových úsecích, které samo stanovuje přezkoumávat systém managementu BOZP tak, aby byla zabezpečena jeho stálá přípádnost, přiměřenost

a kreativita. Způsob zjišťování musí zabezpečit shromáždění důležitých informací k tomu, aby řízení organizace mohlo uskutečnit toto vyhodnocení.

Vedení organizace se při přešetření musí zaobírat možnou nutností reformovat politiku, cíle nebo jiné složky systému managementu BOZP se zřetelem na vyhodnocení auditu systému managementu BOZP, pozměňující se situace a povinnost neustálého zlepšování.

Jak plyne z výše uvedeného, je instalace systému BOZP podle směrnice OHSAS 18001 důležitý krok, který označuje obměnu postoje k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci celé organizace včetně nejvyššího řízení. Lehčí úkoly mají ty organizace, které mají již zařízený některý ze systémů podle norem ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO 14 001. Tyto soustavy mají stejné názvosloví, a pokud organizace dodrží vymezení certifikace všech tří systémů, může vybudovat systém integrovaný, který spojuje všechny tři soustavy do jednoho. Péče o BOZP jistě nekončí zavedením systému, ale systém se musí zachovávat a pořád zdokonalovat jeho fungování. [2]

2 PRÁVA A POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE A ZAMĚSTNANCE

2.1 Práva a povinnosti zaměstnavatele

Pracovněprávní vztahy mohou vzniknout jen se souhlasem fyzické osoby a zaměstnavatele podle § 13 odst. 1 ZP.

Výkon práv a povinností [8] vyplývajících z pracovněprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiného účastníka pracovněprávního vztahu a nesmí být v rozporu s dobrými mravy (§ 14 odst. 1 ZP).

Zaměstnavatel nesmí zaměstnance jakýmkoliv způsobem postihovat nebo znevýhodňovat proto, že se zákonným způsobem domáhá svých práv vyplývajících z pracovněprávních vztahů (§ 14 odst. 2 ZP). [7], [8], [16], [21]

§ 101 odst. 2 ZP - Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli podle odstavce 1 nebo zvláštními právními předpisy je:

- nedílnou a
- rovnocennou
- součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců:
- na všech stupních řízení
- v rozsahu pracovních míst, která zastávají.

§ 103 odst. 2 ZP

Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich.

- odborné předpoklady a
- požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána a soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování.

§ 110 odst. 3 ZP

- Složitost, odpovědnost a namáhavost práce se posuzuje podle vzdělání a praktických znalostí a dovedností potřebných pro výkon této práce, podle složitosti předmětu práce a pracovní činnosti, podle organizační a řídicí náročnosti, podle

míry odpovědnosti za škody, zdraví a bezpečnost, podle fyzické, smyslové a duševní zátěže a působení negativních vlivů práce.

§ 302 ZP

Vedoucí zaměstnanci jsou dále povinni:

- řídit a kontrolovat práci podřízených zaměstnanců a hodnotit jejich pracovní výkonnost a pracovní výsledky,
- co nejlépe organizovat práci,
- vytvářet příznivé pracovní podmínky a zajišťovat BOZP,
- zabezpečovat odměňování zaměstnanců podle tohoto zákona,
- vytvářet podmínky pro zvyšování odborné úrovně zaměstnanců,
- zabezpečovat dodržování právních a vnitřních předpisů,
- zabezpečovat přijetí opatření k ochraně majetku zaměstnavatele.

§ 349 odst. 2 ZP

Pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou konkrétní pokyny dané zaměstnanci vedoucími zaměstnanci, kteří jsou mu nadřízeni.

§ 12 zákona č. 309/2006 Sb.

Na právní vztahy týkající se zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy, jde-li o:

- zaměstnavatele, který je fyzickou osobou a sám též pracuje,
- fyzickou osobou, která provozuje samostatně výdělečnou činnost podle zvláštního právního předpisu,
- spolupracujícího manžela nebo dítě osoby uvedené v předešlých řádcích,
- fyzickou nebo právnickou osobu, která je zadavatelem stavby nebo jejím zhotovitelem, popřípadě se na zhotovení stavby podílí.

2.2 Práva a povinnosti zaměstnance

§ 106 odst. 1 ZP

Zaměstnanec má právo:

- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- na informace o rizicích jeho práce,

- a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením – informace musí být pro zaměstnance srozumitelná.

§ 106 odst. 2 ZP

Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho zdraví nebo život, popřípadě život nebo zdraví jiných fyzických osob; takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.

§ 106 odst. 3 ZP

Zaměstnanec má právo a povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek BOZP.

§ 106 odst. 4 ZP

Každý zaměstnanec je povinen dbát:

- podle svých možností o svou vlastní bezpečnost,
- své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

Znalost základních povinností vyplývajících z právních a ostatních předpisů a požadavků zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů zaměstnance. [15]

Zaměstnanec je povinen [17]:

- a) účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na bezpečnost a ochranu zdraví při práci včetně ověření svých znalostí,
- b) podrobit se preventivním prohlídkám, vyšetřením nebo očkovaním stanoveným zvláštními právními předpisy,
- c) dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,

- d) dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, osobní ochranné pracovní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu,
- e) nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště zaměstnavatele a nekouřit na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci,
- f) oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,
- g) s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,
- h) bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin,
- i) podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek

§ 249 odst. 1 ZP

Zaměstnanec je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, majetku ani k bezdůvodnému obohacení,

Hrozí-li škoda, je povinen na ni upozornit nadřízeného vedoucího zaměstnance.

§ 301 ZP

Zaměstnanci jsou povinni:

- a) pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci,

- b) využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly,
- c) dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni,
- d) řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

2.3 Osobní ochranné pracovní prostředky

Na osobní ochranné pracovní prostředky se vztahují tři základní právní předpisy. V žádném z těchto předpisů není stanovena povinnost pro zaměstnavatele provádět záznamy o předání osobních ochranných pracovních prostředků zaměstnanci. Pro zaměstnavatele je tato záležitost zásadní a z hlediska prokázání splnění své zákonné povinnosti, je důležité, aby předání OOPP zaměstnanci bylo doloženo podpisem zaměstnance. [3], [5], [7], [8]

§ 101 odst. 5 ZP

Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

§ 104 odst. 1 ZP

Není-li možné rizika odstranit nebo je dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce, je zaměstnavatel povinen poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky.

Osobní ochranné pracovní prostředky:

- musí chránit zaměstnance před riziky,
- nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a
- musí splňovat požadavky stanovené zvláštním právním předpisem.

§ 104 odst. 2 ZP

V prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebením nebo znečištění nebo plní ochrannou funkci poskytuje zaměstnavatel jako osobní ochranné pracovní prostředky též pracovní oděv nebo obuv.

§ 104 odst. 3 ZP

Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům:

- mycí, čistící a dezinfekční prostředky na základě rozsahu znečištění kůže a oděvu,
- na pracovištích s nevyhovujícími mikroklimatickými podmínkami, v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem též ochranné nápoje.

§ 104 odst. 4 ZP

Zaměstnavatel je povinen udržovat osobní ochranné pracovní prostředky:

- v použitelném stavu,
- a kontrolovat jejich použití.

§ 104 odst. 5 ZP

Osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čistící a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje poskytne zaměstnavatel zaměstnanci:

- bezplatně,
- podle vlastního seznamu – zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků nesmí zaměstnavatel nahrazovat,
- finančním plněním.

§ 3 odst. 1 nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

Ochranné prostředky musí:

- a) být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se rizikům a jejich používání nesmí představovat celé riziko,
- b) odpovídat podmínkám na pracovišti,
- c) být přizpůsobeny fyzickým předpokladům jednotlivých zaměstnanců,
- d) respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav zaměstnanců.

§ 3 odst. 3 nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

Zaměstnanci musí být s používáním ochranných prostředků seznámeni. Používání prostředků více zaměstnanci je možné pouze v případě, že byla učiněna opatření, která zamezí ohrožení přenosnými chorobami.

§ 3 odst. 4 nařízení vlády č. 495/2001 Sb.

Způsob, podmínky a dobu používání ochranných prostředků stanoví zaměstnavatel na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se rizik, charakteru a druhu práce a pracoviště a s přihlédnutím k vlastnostem těchto ochranných prostředků. [5]

Osobní ochranné pracovní prostředky – označení CE

Označení CE na stanoveném výrobku vyjadřuje, že výrobek splňuje technické požadavky stanovené ve všech nařízeních vlády k zákonu č. 22/1997 Sb., které se na něj vztahují a které toto označení stanovují nebo umožňují a že byl při posouzení jeho shody dodržen stanovený postup. Pokud je stanovený výrobek opatřen označením CE, nesmí být souběžně označen českou značkou shody, nebo značkou, která by svým významem nebo podobou mohla vést k záměně s označením CE nebo s jiným stanoveným označením. [6]

2.4 Evidování a vykazování pracovních úrazů

Zákoník práce § 190 za pracovní úraz považuje [8]:

„Došlo-li u zaměstnance při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození na zdraví nebo k jeho smrti úrazem (pracovní úraz)....; Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.“

Za pracovní úraz se nepovažují jen klasické úrazy (říznutí, bodnutí, vykloubení atd.), ale i tak zvané netypické úrazy. Mezi ně například patří úpal, infarkt myokardu, poškození meziobratlových destiček, kýla atd., které též mohou být za určitých okolností pracovními úrazy.

2.4.1 Ohlášení a šetření pracovního úrazu

Každý zaměstnanec je povinen, pokud mu to zdravotní stav dovolí, bezodkladně oznámit svému nadřízenému svůj pracovní úraz. Je-li zaměstnanec svědkem pracovního úrazu jiné osoby, je též povinen jej ohlásit. V obou případech je dále povinen spolupracovat při vyšetřování příčin pracovního úrazu. [8], [13], [16]

Zaměstnavatel kromě zajištění první pomoci nebo přivolání lékaře, provede prošetření úrazu a rozhodne, zda se jedná o pracovní úraz. Důležitou skutečností je, že bez závažných důvodů se nesmí měnit stav na místě úrazu.

V případě, je-li úraz shledán úrazem pracovním, má zaměstnavatel za povinnost provést nahlášení vzniklého pracovního úrazu a vyšetření příčin a okolností vzniku pracovního úrazu za účasti zástupce odborů nebo zástupce pro oblast BOZP, je-li zvolen. Pokud to zdravotní stav dovoluje, šetření se provádí za účasti poškozeného. Tato povinnost se vztahuje pouze na pracovní právní vztah zaměstnavatel-zaměstnanec.

Nové nařízení vlády č. 494/2001 Sb., kterým se stanoví způsob evidence, hlášení a zasílání záznamu o úrazu, vzor záznamu o úrazu a okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz a zasílá záznam o úrazu, stanoví, že zaměstnavatel postiženého ohlásí bez zbytečného odkladu pracovní úraz:

- a) státnímu zástupci nebo územně příslušnému útvaru Policie České republiky, navštědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- b) příslušnému odborovému orgánu nebo zástupci zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- c) zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal,
- d) organizační jednotce příslušné pojišťovny, u které je zaměstnavatel pojištěn pro případ své odpovědnosti za škodu při pracovním úrazu,
- e) příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce, došlo-li k úrazu na pracovišti, stavbách a při činnostech, které podléhají jeho dozoru, nebo příslušnému obvodnímu báňskému úřadu, podléhá-li činnost, pracoviště nebo technické zařízení vrchnímu dozoru podle zvláštního zákona, vyžaduje-li poškození zdraví hospitalizaci zaměstnance delší než pět dní,

2.4.2 Záznam o pracovním úrazu

Po prošetření vzniklého úrazu, který byl shledán pracovním, a bylo provedeno vyšetření příčin a okolností vzniku pracovního úrazu je nutné zhodnotit, zda se jedná o pracovní úraz, jež naplňuje požadavky pro vyhotovení záznamu a vedení dokumentace. Požadavky jsou splněny, pokud došlo [8]:

- a) ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než tři kalendářní dny, nebo
- b) k úmrtí zaměstnance“.

Pokud tomu tak je, je nutné provést sepsání záznamu o úrazu v potřebném počtu výtisků nejpozději do pěti pracovních dnů po oznámení podle vzoru uvedeném v příloze nařízení vlády č. 494/2001 Sb.

Odpovědnost za plnění ustanovení nařízení vlády č. 494/2001 Sb. mají vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení, tedy nikoliv odborně způsobilý zaměstnanec firmy, jak se někteří vedoucí zaměstnanci domnívají, ale za prošetření úrazu, sepsání záznamu o něm a včasném odeslání na příslušné orgány je odpověden příslušný vedoucí zaměstnanec. Proto je nutné, aby všichni vedoucí zaměstnanci byli s obsahem nařízení vlády důkladně seznámeni. K tomu především slouží školení vedoucích zaměstnanců BOZP. Za nedodržování ustanovení zmíněného nařízení vlády hrozí pokuta až do výše 500 000 Kč (opakovaně až do výše 1 000 000 Kč). [8]

2.5 Hygiena práce

2.5.1 Bezpečnostní limity

Nařízení vlády 361/07 [8], [20]

- rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, hygienické limity, metody a jejich způsob zjišťování,
- způsob hodnocení rizikových faktorů,
- minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance,
- podmínky poskytování OOPP a jejich údržby při práci s olovem, chemickými látkami, které se vstřebávají kůží nebo sliznicí, které mají dráždivý účinek na kůži, karcinogeny, mutageny a látkami toxickými pro reprodukci, s azbestem, biologickými činiteli a v zátěži chladem nebo teplem,
- poskytování ochranných nápojů,
- požadavky na pracoviště a pracovní prostředí,
- způsob organizace práce a pracovních postupů při zátěži teplem nebo chladem, při práci s chemickými látkami, prachem, olovem, azbestem, biologickými činiteli a při fyzické zátěži,
- požadavky na práci se zobrazovacími jednotkami,
- zdolávání mimořádné události, při nadměrné expozici chemickou látkou nebo prachem,

- obsah školení zaměstnance při práci, která je nebo může být zdrojem expozice azbestu.

2.5.2 Rizikové faktory

Rizikové faktory vznikají v důsledku [21]:

- nepříznivých klimatických podmínek se člení na zátěž teplem nebo zátěž chladem;
- chemické faktory se člení na chemické faktory obecně, olovo, prach, karcinogeny, mutageny, látky toxické pro reprodukci, azbest a pracovní procesy s rizikem chemické karcinogeny;
- biologické činitele se člení na skupiny,
- fyzická zátěž se člení na celkovou fyzickou zátěž, lokální svalovou zátěž, pracovní polohy a ruční manipulaci s břemeny.

2.5.3 Hodnocení zátěže teplem a chladem

Zátěže teplem při práci je určeno množství metabolického tepla vznikající svalovou prací a faktory prostředí, kterými se rozumí teplota vzduchu, výsledná teplota kulového teploměru, rychlost proudění vzduchu a relativní vlhkost vzduchu. [23]

Jestliže teplota vzduchu na pracovišti klesne pod 4° C, musí být zaměstnanec vybaven pracovními rukavicemi chránící před chladem.

Při práci v chladové zátěži, vykonávané při operativní nebo výsledné teplotě nebo korigované teplotě 4°C a nižší, musí být v ohřívárně zajištěno vybavení pro prohřívání rukou. [17]

K ochraně zdraví před účinky zátěže teplem a chladem se poskytuje ochranný nápoj, který je zdravotně nezávadný a nesmí obsahovat více než 6,5 hmotnostních procent cukru.

2.5.4 Hygienické požadavky na pracoviště a na pracovní prostředí – chemické vlivy

U chemické látky, která se vstřebává kůží nebo sliznicí a u chemické látky nebo prachu, které mají dráždivý účinek na kůži, je nezbytné zajistit, aby zaměstnanec byl vybaven osobními ochrannými pracovními prostředky. [28]

Při práci s chemickou látkou nebo prachem musí být zajištěno dostatečné a účinné větrání a místní odsávání.

2.5.5 Zásobování pitnou vodou pro zajištění osobní hygieny

Prostor určený pro práci musí být zásoben pitnou vodou v množství postačujícím pro potřeby pití a zajištění předlékařské pomoci a teplou tekoucí vodou pro zajištění osobní hygieny.

Při práci s biologickými činiteli a s látkami, působícími dráždění pokožky nebo senzibilizaci, s toxickými a vysoce toxickými chemickými látkami, s karcinogeny kategorie 1 a mutageny kategorie 1, látkami žíravými, při práci výrobě kosmetických prostředků, v úpravkách vod a vodovodů, holičství, kadeřnictví atd., při nichž je porušována integrita kůže nebo ve kterých se používají k péči o tělo speciální přístroje (solária atd.), musí být zajištěna tekoucí pitná voda přímo na pracovišti. [29]

2.5.6 Větrání pracovišť

Na pracovišti musí být k ochraně zdraví zaměstnance zajištěna dostatečná výměna vzduchu přirozeným nebo nuceným větráním. Množství vyměňovaného vzduchu se určuje s ohledem na vykonávanou práci a její fyzickou náročnost tak, aby bylo, pokud je to možné, zajištěno dodržování mikroklimatických podmínek již od počátku směny. [26]

2.5.7 Osvětlení pracoviště

K osvětlení pracoviště včetně spojovacích cest se užívá denní, umělé nebo sdružené osvětlení. Osvětlení pracoviště a spojovacích cest mezi jednotlivými pracovišti denním, umělým nebo sdruženým osvětlením musí odpovídat náročnosti vykonávané práce na zrakovou činnost a ochranu zdraví v souladu s normovanými hodnotami a požadavky.

Normovou hodnotou se rozumí konkrétní hodnota denního, umělého nebo sdruženého osvětlení obsažená v příslušné české technické normě upravující hodnoty denního, umělého a sdruženého osvětlení – ČSN EN 12464 – 1.

2.5.8 Požadavky na objem pracoviště

Objemový prostor určený pro práci musí být pro jednoho zaměstnance [23]:

- a) 12 m³ při práci zařazené do tříd I nebo IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení části A, tabulky č. 1
- b) 15 m³ při práci zařazené do tříd IIb, IIIa, nebo IIIb podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení části A, tabulky č. 1

c) 18 m³ při práci zařazené do tříd IVa, Vb, nebo V podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení části A, tabulky č. 1

2.6 Opatření k ochraně zdraví při práci s celkovou fyzickou a lokální svalovou zátěží

Práce spojená s celkovou fyzickou zátěží a lokální svalovou zátěží, překračující hygienické limity, musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5-10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců. [26]

2.6.1 Ruční manipulace s břemenem

Práce spojená s ruční manipulací s břemenem překračující stanovené hygienické limity musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5-10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců. [14], [15]

2.6.2 Limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného mužem

- při občasném zvedání a přenášení je 50 kg,
- při častém zvedání a přenášení 30 kg,
- při práci vsedě je přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene 5 kg,
- průměrný hygienický limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost ručně manipulovaných břemen v průměrné osmihodinové směně mužem je 10 000 kg.

2.6.3 Limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného ženou

- při občasném zvedání a přenášení je 20 kg,
- při častém zvedání a přenášení 15 kg,
- při práci vsedě je přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene 3 kg,
- průměrný hygienický limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost ručně manipulovaných břemen v průměrné osmihodinové směně ženou je 6 500 kg.

2.7 Hluk – nařízení vlády 148/2006

Hlukem obecně rozumíme každý zvuk nebo zvuky, které škodí lidskému organismu a které vyvolávají nepříjemný nebo rušivý vjem, pocit, přičemž mohou mít i další škodlivé účinky na lidský organismus.

Úroveň hluku dělíme do následujících kategorií [9]:

- 1 kategorie – do 75 dB,
- 2 kategorie - do 85 dB,
- 3 kategorie – nad 85 dB,
- 4 kategorie – nad 105 dB.

2.8 Legislativní normy Evropské Unie

Rámcové směrnice Rady [27]

- 89/391 EHS - o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.
- 91/383 EHS - kterou se doplňují opatření ke zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pracovníkům se stálým nebo přechodným pracovním poměrem.

Dílčí směrnice Rady [27]

- 89/654 EHS - BOZP na pracovišti.
- 89/656 EHS - BOZP - používání osobních ochranných prostředků zaměstnanci při práci
- 90/269 EHS - BOZP při ruční manipulaci s břemeny spojenou s rizikem, zejména poškození páteře.
- 90/270 EHS - BOZP pro práci se zobrazovacími jednotkami.
- 2000/54 ES - BOZP před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci.
- 92/57 EHS - BOZP na dočasných nebo mobilních staveništích.
- 92/58 EHS - BOZP - bezpečnostní a zdravotní značky na pracovišti.
- 92/91 EHS - BOZP v těžebním vrtném průmyslu.
- 92/104 EHS - BOZP v povrchovém a hlubinném těžebním průmyslu.
- 93/103 ES - BOZP při práci na rybářských plavidlech.

- 98/24 ES - BOZP zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci.
- 2002/44 ES - BOZP před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (vibracemi).
- 2004/40 ES - BOZP před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (elektromagnetickými poli).
- 2006/42 ES - o strojních zařízeních a o změně směrnice 95/16/ES.
- 89/686 EHS - o sblížení právních předpisů členských států týkajících se osobních ochranných prostředků.

2.8.1 Evropské observatorium rizik

Cílem Evropského observatoria rizik EU-OSHA je vymezit zavádějící a rozvíjející rizika v oblasti BOZP za účelem zkvalitnění včasnosti a účinnosti preventivních postupů. Smyslem Evropského observatoria rizik je souhrn poznatků o BOZP v Evropě, charakterizuje vývojové tendence a hlavní faktory a předpovídá reformy v pracovní činnosti a jejich předpokládaný dopad na BOZP. [8], [27]

Podobně jako na naši společnost působí současné technologie a transformace hospodářských a sociálních situací, přetvářejí se neustále i naše pracoviště, pracovní návyky a procesy. Tyto vznikající okolnosti sebou přináší vzniklá rizika a příkazy pro zaměstnance i zaměstnavatele uplatňující takové politické, správní a technické procesy, které zaručí vysokou úroveň BOZP.

Strategie Společenství v oblasti BOZP na období 2002–2006 vymezila požadavek připravit předvídaní současných a rozvíjejících se rizik, ať už se jedná o rizika spolu s technickými obnovami, nebo způsobená sociálními reformami, má podstatný smysl, pokud mají být tato rizika omezena. To obzvláště předjímá rostoucí zkoumání samotných rizik založené na pravidelném soustředování dat a vědeckých funkcí.

Strategie tedy vyžaduje, aby k realizaci těchto cílů agentura vybudovala Evropské observatorium rizik. Nynější strategie Společenství na období 2007–2012 znovu podtrhuje význam předjímání rizik a zároveň vyžaduje, aby observatorium agentury prezentovalo soubor nových podnětů. [17]

Evropské observatorium rizik formuje přidanou hodnotu tím, že seskupuje a prozkoumává data, ukládá je do souvislosti (zejména v kontextu s evropskou sociální agendou a strategií

Společenství), usiluje o získání směru vývoje za účelem „předjímat změny“ a efektivně podává informace o důležitých problémech cílových subjektů: tvůrce politik a výzkumné pracovníky. Strategickým úkolem je taktéž vyvolávat rozpravu a úvahu mezi činiteli zaujatými na výkonnosti agentury EU-OSHA a vybudovat stanovisko pro debatu mezi specialisty a zakladateli politik na odlišných úrovních.

Informace, které jsou podstatné k určení současných a vyvíjejících rizik mohou mít původ z odlišných pramenů, jako jsou třeba informace z oficiálních rejstříků, výzkumné publikace, odborné prognózy nebo informace z průzkumů. Abychom zvládli prokázat všechny tyto stávající informace, koncentrujeme své působení na čtyři základní oblasti.

2.8.2 Předjímání nových a vznikajících rizik

Novým rizikem rozumíme [14]:

- riziko, které v minulosti nevyskytovalo a je způsobeno novými procesy, novými technologiemi, novými útvary pracoviště nebo sociálním nebo organizačním stavem, nebo
- déle přetrvávající komplikace, které jsou nově pokládány za riziko v následku reformy sociálního vnímání nebo vnímání z hlediska veřejnosti, nebo
- přetrvávající problém, který je možno na podkladě vzniklých vědeckých poznatků určit za riziko.

Za narůstající riziko se považuje, pokud [14]:

- vzrůstá množství nebezpečí směřujících k riziku,
- se stupňuje původ nebezpečí směřující k riziku (míra expozice a/nebo počet osob vystavených nebezpečí),
- se působení nebezpečí na zdraví zaměstnanců zhoršuje (z hlediska závažnosti dopadů na zdraví a/nebo počtu osob, které mu jsou vystaveny),

Základním prvkem k určení vyvíjejících rizik bylo vydání čtyř odborných prognostických informací, které se dotýkají fyzických, biologických, psychosociálních a chemických vznikajících rizik. Tyto informace jsou úspěchem odborných výkladů na základě delfské metody, na které navazuje řada děl a hloubkových informací s cílem vyhledat důležitá rizika plynoucí z odborných předpovědí, jako v případě expozice nanomateriálům na pracovišti. [16]

Současná strategie Společenství na období 2007–2012 vyžaduje od Evropského observatoria rizik, aby „zkvalitnilo předvídaní rizik tak, aby byla daná rizika spjata s novými technologiemi, biologickými riziky, s komplexními problémy, s nimiž se zaměstnanci seznamují při práci se stroji, a s dopadem demografického vývoje“. Tento předpoklad je zabezpečován podnětem observatoria s cílem uskutečnit prognostický plán a vytvořit soubor scénářů, které budou zkoumat eventuální dopady technologické obnovy na BOZP do roku 2020. Plán se bude situovat na tzv. „zelená pracovní místa“, neboť podněty k vybudování „ekologického“ hospodářství jsou přínosem k předvídaní současných potenciálních rizik u těchto nově vznikajících pracovních míst a k zabezpečení akceptování efektivních opatření k jejich předcházení. Vzniklé scénáře by měly napomáhat autorům politik případně posoudit rozhodnutí důležitá v zájmu vybudování lepší budoucnosti pro BOZP. [1]

2.8.3 Sbližování práva České republiky s právem Evropských společenství

Základem spojování práva České republiky s právem Evropských společenství je sjednotitelnost českých předpisů s předpisy Evropských společenství. Významem je to, že interpretace a uplatnění předpisů nebude oponovat výkladu a uplatnění komunitárního práva. Varianta daných ustanovení českého předpisu nemusí být tedy shodné s verzí dané směrnice Evropských společenství k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale musí vydobýt a dosáhnout cíle směrnici sledovaného. [7], [8]

Při sladění práva České republiky s právem Evropských společenství nejde jen o samotné zdánlivé převádění právních norem Evropských společenství do národního právního řádu, ale o zabezpečení skutečného fungování současného právního uspořádání. S tímto spojením se očekává důležitá infrastruktura, která musí zabezpečovat efektivní uplatňování harmonizované legislativy v praxi. Jedná se především o důležité řízení podniků, důsledné zacvičování zaměstnanců a fungující inspektoráty práce. [9]

Proces souladu, který je jedním z významných hypotéz členství České republiky v Evropské unii, objevil vyjádření ve schválení současných zásadních zákonných úprav (například zákon o ochraně veřejného zdraví č. 258/200 Sb. a jeho novely), v novelizaci platných zákonů a ve vydávání spousty nových prováděcích předpisů (například celá řada nařízení vlády upravující různé aspekty zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci). Převážná část zásad práva Evropských společenství byla do českého právního řádu již zásadně včleněna, další ještě čekají na svoje uskutečnění (například zákonná úprava

koordinátora bezpečnosti práce na staveništi, nová struktura a působnost inspekce práce).
[6]

2.9 Legislativa BOZP v České republice

Právní předpisy v České republice

- Ústava České republiky
- Listina základních práv a svobod
 - Čl. 28: Zaměstnanci mají právo na spravedlivou odměnu za práci a na uspokojivé pracovní podmínky.
 - Čl. 29: Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky.
 - Čl. 31: Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.

Přehled zákonů v České republice [7]

- Z.č. 262/2006 Sb. - zákoník práce
- Z.č. 309/2006 Sb. - o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- Z.č. 251/2005 Sb. - zákon o inspekci práce
- Z.č. 338/2005 Sb. - úplné znění zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce
- Z.č. 435/2004 Sb. - zákon o zaměstnanosti
- Z.č. 349/2004 Sb. - o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- Z.č. 156/2004 Sb. - o péči o zdraví lidu,
- Z.č. 59/2006 Sb. - zákon o prevenci závažných havárií
- Z.č. 266/2006 Sb. - o úrazovém pojištění zaměstnanců
- Z.č. 28/2002 Sb. - o požadavcích na BOZP při práci v lese
- Z.č. 148/2006 Sb. - hluk a vibrace
- Z.č. 591/2006 Sb. - o BOZP na staveništích
- Z.č. 592/2006 Sb. - akreditace a zkoušky OoZ

Vyhlášky České republiky [7]

- V.č. 432/2003 Sb. - podmínky pro zařazování prací do kategorií
- V.č. 440/2001 Sb. - o odškodnění bolesti a ztížení spol. uplatnění
- V.č. 415/2003 Sb. - BOZP při svislé dopravě a chůzi
- V.č. 288/2003 Sb. - práce zakázané ženám, těhotným ženám, matkám do 9. měsíce po porodu a mladistvým
- V.č.48/1982 Sb. - základní požadavky k zajištění BOZP a technických zařízení
- V.č. 394/2006 Sb. - expozice azbestu
- V.č. 309/2005 Sb. - o zajišťování technické bezpečnosti vybraných zařízení
- V.č. 352/2005 Sb. - o nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady
- V.č. 409/2005 Sb. - o hygienických požadavcích na výrobky přicházející do přímého styku s vodou a na úpravu vody
- V.č. 246/2001 Sb. - požární prevence
- V.č. 23/2008 Sb. - technické podmínky požární ochrany staveb
- V.č. 50/1978 Sb.- o odborné způsobilosti v elektrotechnice
- V.č. 696/2004 Sb. - postup zjišťování, vykazování a ověřování množství emisí skleníkových plynů
- V.č. 220/2004 Sb. - náležitosti oznamování nebezpečných chemických látek a vedení jejich evidence
- V.č. 73/2010 Sb. – VTZ elektrotechnická
- V.č. 18, 19, 20/1979 Sb. – VTZ tlaková, zdvihací, plynová
- V.č. 327/1992 Sb. – BOZP při výrobě a zpracování výbušnin
- V.č. 91/1993 Sb. – nízkotlaké kotelny

Nářízení vlády České republiky [14]

- NV č. 361/2007 Sb. - podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci
- NV č. 378/2001 Sb. - požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a náradí
- NV č. 201/2010 Sb. – evidence a hlášení pracovních úrazů
- NV č. 290/1995 Sb. - seznam nemocí z povolání
- NV č. 11/2002 Sb. - vzhled a umístění bezpečnostních značek a zavedení signálů
- NV č. 101/2005 Sb. - požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

- NV č. 495/2001 Sb. - poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků
- NV č. 21/2003 Sb. - technické požadavky na osobní ochranné prostředky
- NV č. 406/2004 Sb. - zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu
- NV č. 362/2005 Sb. - požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky
- NV č. 148/2006 Sb. - o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací
- NV č. 591/2006 Sb. - o BOZP na staveništích
- NV č. 592/2006 Sb. - o podmínkách akreditace a provádění zkoušek z odborné způsobilost
- NV č. 168/2005 Sb. – organizace práce při provozování dopravy
- NV č. 60/2003 Sb. - o ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti vzniklé při PÚ nebo nemoci z povolání
- NV č. 362/2005 Sb. - o BOZP při práci ve výškách
- NV č. 27/2002 Sb. - o BOZP při chovu zvířat
- NV č. 28/2002 Sb. - o BOZP při práci v lese

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 PŘEDMĚT ŘEŠENÍ ORGANIZAČNÍ SMĚRNICE BOZP

Praktická část diplomové práce vytváří základní pravidla při zajišťování BOZP, stanovuje rozsah a periodicitu školení jednotlivých zaměstnanců v této oblasti. Praktická část však už nenahrazuje soupisy zákonů, vyhlášek, směrnic a nařízení uvedených teoretické části práce, nýbrž je jen shrnuje a seznamuje s nimi.

Dle zadání práce byly ve vybraném průmyslovém podniku (společnosti) analyzovány vybrané aspekty BOZP, poté byla vytvořena modelová struktura systému řízení BOZP.

3.1 Základní údaje o společnosti

SPOLEČNOST XY spol. s r. o. je součástí skupiny **SPOLEČNOSTI XY**, sídlí v Uherském Hradišti a je pokračovatelem více než šedesátileté tradice společnosti, patří k významným českým podnikům v oblasti elektrotechniky a zaujímá přední místo v českém (dříve v československém) leteckém, vojenském a speciálním průmyslu. [10]

Podnik: SPOLEČNOST XY spol. s r. o.

Právní forma: společnost s ručením omezeným

Sídlo společnosti: Hradišťská 111, 686 01, Uherské Hradiště

Základní kapitál: 500 000 tis. Kč

Datum založení: 1. 1. 1993

Identifikační číslo: 60 70 80 90

Společníci: SPOLEČNOST XY a.s. (obchodní podíl: 99,9 %)

POLEČNOST reality, spol. s r. o. (obchodní podíl: 0,1 %)

Společnost zajišťuje celý životní cyklus (marketing, vývoj, konstrukce, technická příprava výroby, výroba, prodej, servis, likvidace) asi 600 různých typů výrobků, to znamená, že všechny výrobky nebo služby, které společnost svým zákazníkům poskytuje, vznikají výsledkem vlastního technického rozvoje. [11]

SPOLEČNOST XY s. r. o. disponuje technickým a technologickým vybavením, finančními a lidskými zdroji potřebnými pro vývoj stále nových elektronických zařízení a jejich následnou výrobu. Čtvrtina zaměstnanců pracuje v úseku technického rozvoje (vývoj, konstrukce a technická příprava výroby).

Společnost se podstatně oprostila od výroby dílců, součástí a podsestav a stala se především společností návrhářskou, s malosériovou finální montáží a servisem přístrojů, které vyžadují zvýšené kvalifikační nároky. Společnost se snaží o co největší využití současných technických a tvůrčích kapacit. Snaží se o výrobu a prodej zboží v takových objemech, které zajišťují růst produktivity práce, a které vytvářejí zisky potřebné pro další rozvoj.

Pro zachování spokojenosti zákazníků je rozhodující jakost a spolehlivost výrobků a služeb. Společnost se snaží udržet a rozvíjet výrobní oblasti, aby uspěla ve stále rostoucí konkurenci. Toho dosahuje pomocí technických, technologických a personálních zkušeností a poznatků o potřebě trhu.

3.2 Portfolio aktivit

SPOLEČNOST XY spol. s r.o. je zaměřuje na oblasti uvedené níže (toto rozdělení rovněž respektuje rozdělení společnosti do vývojových divizí). [11]

- Letecké přístroje:
 - přístroje pro kontrolu chodu draku (vysílače teploty, tlaku, polohy, bloky elektroniky, ukazatele – magnetoelektrické, autokompenzační, s krokovým motorkem atd.).
 - přístroje na kontrolu letu (navigační systémy, radiostanice pro I. a II. letecké pásmo atd.
 - motorové přístroje (bloky elektroniky pro řízení proudového motoru, řídicí a ovládací skříňky pomocných energetických jednotek, snímače teploty výfukových plynů – termočlánky, kompenzační vedení, bloky elektroniky, vysílače tlaku, vysílače otáček, vysílače krouticího momentu, elektronické omezovače motoru, startovací a řídicí jednotky proudového motoru, záznamová a diagnostická zařízení atd.).
 - elektronické soupravy pro měření množství a spotřeby paliva, měniče elektrické energie (DC 28 V / AC 1x nebo 3x 115 V nebo 36 V, 400 Hz do výkonu 7,2 kVA), diagnostické systémy kontroly energetické sítě letounu, elektronické systémy pro řízení klimatizace, systémy odledňování atd.

Přístroje jsou použity v civilním i vojenském letectví - prakticky na všech českých (dříve československých) letadlech (L39, L59, L159, L410, EV 55, AE 270, Zlín atd.).

- Speciální vojenské přístroje:
 - soupravy pro měření fyzikálních veličin v bojových vozidlech, radiostanice pro řízení letového provozu, digitální interkomy atd.

- Přístroje pro dopravní prostředky:
 - elektronické tachografy pro autobusy, tramvaje, trolejbusy, vlaky
 - elektronické systémy zabezpečení speciálních vozidel včetně bezdrátových přenosů dat
 - elektronické hlídače izolačního stavu trolejbusů
 - systémy pro přenos dat
 - regulátory teploty topení, ventilátory
 - vysílače hladiny atd.

- Průmyslové a jiné přístroje
 - napájecí zdroje, temperované počítače, zařízení pro přenos utajovaných informací, ovládací panely pro kompresory atd.

K zajištění vývoje a výroby všech výše uvedených aktivit má společnost potřebné certifikáty, osvědčení a oprávnění (certifikát systému jakosti s požadavky ČSN EN ISO 9001:2009, ČOS 051622, AQAP 2110, technickou způsobilost k výrobě a montáži přístrojů pro železnice, certifikát systému environmentálního managementu podle ČSN EN ISO 14001, oprávnění k provádění obchodu s vojenským materiálem podle zákona 38/1994 Sb., oprávnění k projektování elektronických leteckých přístrojů, oprávnění k výrobě leteckých přístrojů, oprávnění k údržbě leteckých přístrojů, osvědčení k výrobě a opravám měřidel, oprávnění k výrobě přístrojů určených pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu, oprávnění k tvorbě a seznamování se s utajovanými informacemi do stupně TAJNÉ atd.). [11] Společnost se úspěšně zapojuje do řešení nejen technických konsorciálních projektů v rámci České republiky, ale i do projektů evropských, a sama taky každoročně projekty vypisuje a řídí.

4 VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

V rámci praktické části diplomové práce byla u vybrané společnosti provedena inovace/revize a doplnění té části příručky jakosti ([10], [11]), která se zabývá BOZP. Všichni zaměstnanci musí být v rozsahu své činnosti s touto částí seznámeni.

Péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci je nutné považovat za nedílnou součást organizace a řízení výroby. Řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nelze odtrhovat od ostatních aspektů řízení a považovat je za nějakou zvláštní činnost. Proti pracovním úrazům, nemocem z povolání i různým provozním nehodám a haváriím je nutno vystupovat stejně nekompromisně jako proti plýtvání materiálem, špatné kvalitě výrobků a dalším negativním jevům ve výrobě.

Základním úkolem je přejít od řešení následků k odstraňování příčin špatných pracovních podmínek, tj. větší zaměření na prevenci.

Zákoník práce, jako základní pracovněprávní předpis, stanoví v § 132 :

- péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci a stálé zlepšování pracovního prostředí je rovnocennou a neoddělitelnou součástí plnění výrobních a pracovních úkolů,
- znalost předpisů k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci je nedílnou a trvalou součástí kvalifikačních předpokladů.

Ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci jsou dále rozvedena a jejich obsah, včetně dalších závazných předpisů, je zpracován do další částí DP.

5 ŘÍZENÍ V OBLASTI BEZPEČNOSTI PRÁCE

5.1 Základní povinnosti zaměstnavatele

Základní povinností zaměstnavatele je vytvářet podmínky pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci v souladu s předpisy o bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochraně zdraví při práci.

Zejména jsou povinni:

- vyhledávat, posuzovat a hodnotit rizika možného ohrožení bezpečnosti a zdraví, informovat o nich zaměstnance a činit opatření k jejich ochraně,
- uvádět do provozu a provozovat stroje, zařízení a provozní prostory a zavádět technologické postupy odpovídající požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- zřizovat udržovat a zlepšovat potřebná ochranná zařízení,
- přijímat opatření pro případy poskytování první pomoci, zdolávání havárií a požárů, evakuace zaměstnanců a jiného vážného nebezpečí,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž výkon by neodpovídal jeho schopnostem nebo zdravotní způsobilosti,
- seznamovat zaměstnance s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci, které doplňují jejich kvalifikační předpoklady pro výkon práce, pravidelně ověřovat znalosti těchto předpisů a vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- pravidelně kontrolovat úroveň péče o BOZP, stav technické prevence, dodržování zásad bezpečnosti práce a odstraňovat zjištěné závady, jakož i příčiny poruch a havárií technických zařízení,
- bezodkladně zjišťovat a odstraňovat příčiny pracovních úrazů a nemocí z povolání, vést jejich evidenci a oznamovat je příslušným orgánům a provádět opatření potřebná k nápravě,
- neposuzovat jako nesplnění povinnosti, jestliže zaměstnanec nevykonal práci, o níž měl důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje jeho život a zdraví, případně život a zdraví jiných fyzických osob,

- nepoužívat takový způsob odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,
- nahrazovat fyzicky namáhavé práce a práce ve ztížených pracovních podmínkách novými technologickými a pracovními postupy a použitím mechanizace, automatizace, hermetizace apod.,
- uplatňovat požadavky BOZP také při sjednávání dovozu strojů, zařízení, nástrojů, technologií a materiálů,
- organizovat nejméně jednou ročně prověrky BOZP na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s příslušným odborovým orgánem, zjištěné nedostatky odstraňovat a potřebná opatření investičního charakteru plánovat a zahrnovat do kolektivní smlouvy,
- k zajištění bezpečnosti a bezporuchovosti provozu provádět pravidelné kontroly a revize stavu technických zařízení a plnit další úkoly stanovené právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci jako nedílnou součást preventivní údržby; plnění těchto úkolů zaměstnavatel zajišťuje v případech stanovených zvláštními předpisy nebo podle potřeby kvalifikovanými osobami,
- zajišťovat BOZP při vývoji a výzkumu a zajišťovat, aby projekty a projektová dokumentace splňovaly požadavky BOZP v souladu s novými poznatky vědy a techniky,
- pro zaměstnance se změněnou pracovní schopností zajišťovat na svůj náklad technickými a organizačními opatřeními zejména potřebnou úpravu pracovních podmínek, úpravu pracovišť, zřízení chráněných dílen, zaškolení nebo zaučení těchto zaměstnanců a zvyšování jejich kvalifikace při výkonu jejich pravidelného zaměstnání,
- zaměstnancům, u nichž to vyžaduje ochrana jejich života a zdraví, poskytovat podle pracovněprávních předpisů k bezplatnému používání potřebné osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) a mycí, čistící a dezinfekční prostředky, případně též ochranné nápoje a specifické účinné doplňky stravy; zaměstnancům v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá při práci mimořádnému opotřebení nebo znečištění, poskytuje zaměstnavatel jako OOPP též pracovní oděv nebo obuv,

- udržovat OOPP v použitelném stavu, kontrolovat jejich používání a zabezpečovat řádné hospodaření s nimi. Poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním,
- dbát, aby zdraví zaměstnanců nebylo ohrožováno kouřením na pracovištích. Za tím účelem je povinen zabezpečovat dodržování zákazu kouření na pracovištích stanovených zvláštními předpisy a stanovit zákaz kouření na pracovištích, kde pracují také nekuřáci,
- povinnost zaměstnavatele všestranně pečovat o BOZP se vztahuje na všechny osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích,
- plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci více zaměstnavatelů, jsou tito zaměstnavatelé povinni zajišťovat koordinovaný postup pro zabezpečení BOZP,
- hradit veškeré náklady spojené se zajišťováním BOZP.

5.2 Povinnosti vedoucích zaměstnanců

Povinnosti vedoucích zaměstnanců v oblasti BOZP se odvíjejí z úkolů zaměstnavatele a vycházejí ze zásady odpovědnosti. ZP v § 133, odst. 4 stanovuje, že za plnění úkolů zaměstnavatele v péči o BOZP odpovídají vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení v rozsahu svých funkcí. Tyto úkoly jsou rovnocennou a neoddělitelnou součástí jejich pracovních povinností.

Povinnosti vedoucích zaměstnanců je možné rozdělit do dvou částí.

- V první části budou uvedeny všeobecné povinnosti, vycházející ze zákonných ustanovení a obecné odpovědnosti.
- Druhá část pak obsahuje konkrétní úkoly pro jednotlivé řídicí funkce. Úkoly druhé části budou u každého vedoucího zaměstnance konkrétně stanoveny v popisu pracovní činnosti, který je přílohou jeho pracovní smlouvy.

Všeobecné povinnosti vedoucích zaměstnanců v oblasti BOZP:

- před ustanovením do funkce prokázat znalost předpisů BOZP,
- zajišťovat v souladu s předpisy BOZP potřebná opatření a podmínky k tomu, aby podřízení zaměstnanci mohli plnit všechny úkoly, vyplývající z požadavků BOZP, tzn. zajišťovat pravidelná proškolení a přezkoušení z předpisů BOZP pro všechny své podřízené, zajišťovat OOPP, zajišťovat pravidelné lékařské prohlídky apod.,

- opírat se při své činnosti o účast zaměstnanců, orgánů společenské kontroly, zejména se zabývat podněty zaměstnanců a projednávat všechny otázky BOZP se všemi zaměstnanci, kterých se dotýkají a odpovědně je řešit,
- kontrolovat pravidelně stav všech opatření pro zajištění BOZP, dodržování platných předpisů a příkazů zaměstnavatele, státních kontrolních orgánů, orgánů společenské kontroly a vlastních příkazů k zajištění BOZP,
- podávat podle získaných zkušeností a poznatků na svém pracovním úseku návrhy, směřující ke snížení úrazovosti a nemocí z povolání a provádět potřebné operativní zásahy v naléhavých případech, zejména zastavit práci na svěřeném pracovišti, jestliže by při pokračování v ní byl ohrožen život a zdraví zaměstnanců nebo majetek zaměstnavatele.

5.3 Práva a povinnosti zaměstnanců

Zaměstnanci mají právo na zajištění BOZP, na informace o nevyhnutelných rizicích jejich práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením. Zaměstnanci se účastní na řešení otázek souvisejících s BOZP zejména prostřednictvím odborové organizace. Jsou oprávněni odmítnout výkon práce, o níž mají důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje jejich život a zdraví, popřípadě život a zdraví jiných fyzických osob.

Každý zaměstnanec je povinen dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

Zejména je povinen:

- dodržovat právní předpisy k zajištění bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a ochrany zdraví při práci; dodržovat ostatní předpisy a pokyny k zajištění BOZP, zásady bezpečného chování na pracovišti a stanovené pracovní postupy, s nimiž byl řádně seznámen,
- používat při práci OOPP a ochranná zařízení,
- účastnit se školení a výcviku zajišťovaného zaměstnavatelem v zájmu BOZP a podrobit se zkouškám a lékařským prohlídkám, stanoveným právními předpisy,

- nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato pracoviště, nenastupovat pod jejich vlivem do práce a dodržovat stanovený zákaz kouření na pracovištích,
- oznamovat svému nadřízenému nebo orgánu dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení nedostatky a závady, které by mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví při práci, a podle svých možností účastnit se na jejich odstraňování,
- podrobit se vyšetření, které provádí zaměstnavatel nebo příslušný orgán státní správy, aby zjistili, zda zaměstnanci nejsou pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek; okruh orgánů a zaměstnanců oprávněných dát zaměstnanci pokyn, aby se vyšetření podrobil, uvede zaměstnavatel v pracovním řádu, popřípadě ve vnitřním předpisu,
- všechna předchozí ustanovení se vztahují přiměřeně na osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích.

5.4 Pracovní náplň a činnost bezpečnostního technika

Funkce bezpečnostního technika je zřizována k tomu, aby pomáhal vedoucím zaměstnancům při plnění všech povinností souvisejících se zajištěním BOZP. Jeho povinností je upozorňovat je na zjištěné nedostatky a podávat návrhy na jejich odstranění. Není tím však nijak dotčena odpovědnost jednotlivých vedoucích zaměstnanců při zajišťování BOZP.

Pracovní náplň bezpečnostního technika:

- provádění analýzy stavu, vývoje a potřeb BOZP,
- kontroly stavu bezpečnosti práce a technických zařízení,
- poskytování odborné pomoci při řešení problémů bezpečnosti práce,
- spolupráce s orgány SOD nad bezpečností práce, s orgány hygienické služby a s orgány společenské kontroly,
- spolupráce při přípravě, organizování a provádění akcí směřujících k výchově zaměstnanců a propagaci zásad BOZP,
- sledování nových legislativních úprav v oblasti BOZP a přenášení těchto nových úprav na vedoucí zaměstnance.

5.5 Soustavná kontrola stavu bezpečnosti práce prováděná organizací

Při provádění této soustavné kontroly (inspekce) by měla být dodržována zásada, že na zajištění jakýchkoliv nedostatků (rizikové podmínky práce, používání nebezpečných postupů aj.) navazuje konkrétní doporučení, jak zjištěné nedostatky odstranit.

Tyto kontroly se v podniku realizují jako:

- soustavná kontrola, kterou provádí vedoucí zaměstnanci na všech stupních řízení, na všech pracovištích,
- periodické kontroly prováděné tak, aby byla postupně kontrolována všechna pracoviště a prostory zaměstnavatele,
- inspekce prováděné v nepravidelných intervalech na vybraných pracovištích (jejich potřeba může být vyvolána např. zvýšeným počtem úrazů na pracovišti nebo určitým druhem úrazů),
- speciálně orientované inspekce prováděné zejména tehdy, když se na některých pracovištích změnila podmínky práce, např. zavedením nových technologií, strojů apod. Tyto inspekce mohou být orientovány i monotematicky, např. stav a řádné používání nářadí, používání OOPP apod.

5.6 Prověrky bezpečnosti práce

V souladu s ustanovením § 133, odst. 1, písm. l, je zaměstnavatel povinen nejméně jednou ročně organizovat prověrky BOZP v dohodě s příslušným odborovým orgánem. Při těchto prověrkách je povinen zabezpečit souhrnnou kontrolu všech pracovišť a zařízení z hlediska dodržování předpisů k zajištění BOZP a vypracování návrhů k odstranění zjištěných závad a nedostatků.

Hlavní součástí prověrky je podrobná kontrola, při níž prověřková komise sleduje tyto oblasti:

- technickou úroveň a vybavení budov, výrobních a manipulačních prostorů, skladů a komunikací, osvětlení, vytápění, větrání, prašnost, rizikových pracovišť vyhlášených příslušnými zdravotními orgány apod.,
- poskytování OOPP zaměstnancům (jejich vhodnost, kvalitu, dodržování předpisů při jejich přidělování, zabezpečení jejich praní, čištění apod.),

- hygienické, zdravotnické a sociální zařízení (vybavení, udržování a úklid šaten, umýváren, přidělování mycích a dezinfekčních prostředků zaměstnancům a jejich používání, pořádek a čistotu, zabezpečení první pomoci při úrazech atd.),
- organizační a výchovná opatření (provádění vstupních instruktáží a periodických školení zaměstnanců, oprávnění zaměstnanců k výkonu práce v profesích, u nichž je předepsána zvláštní způsobilost, dodržování předpisů o pracích zakázaných ženám a mladistvým, dodržování předpisů o pracovní době atd.).

Na závěr prověrky zpracuje prověřková komise souhrnnou zprávu, ve které vyhodnotí průběh a výsledky prověrky. Součástí této zprávy je harmonogram a způsob odstraňování zjištěných nedostatků.

5.7 Kontrola odborových orgánů

Snahou odborových orgánů by mělo být zajišťování zdravotních, sociálních, bezpečnostních i kulturních podmínek práce pro všechny zaměstnance. Odbory by měly usilovat o soustavné působení na vytváření optimálních podmínek pro bezpečnou práci a zdravé pracovní prostředí, neboť ochrana pracujících, hájení jejich zájmu, je posláním každé odborové organizace.

Kontrola odborových orgánů je upravena § 136, zákoníku práce, který přiznává orgánům odborů právo:

- a) kontrolovat, jak zaměstnavatel plní své povinnosti v péči o BOZP a zda soustavně vytváří podmínky bezpečné a zdravotně nezávadné práce,
- b) pravidelně prověřovat pracoviště a zařízení zaměstnavatele pro zaměstnance a kontrolovat hospodaření zaměstnavatele s OOPP,
- c) kontrolovat, zda zaměstnavatel řádně vyšetřuje pracovní úrazy, účastnit se zjišťování příčin pracovních úrazů a nemocí z povolání, popřípadě je sami vyšetřovat,
- d) požadovat od zaměstnavatele závazným pokynem odstranění závad v provozu na strojích a zařízeních, při pracovních postupech a v případě bezprostředního ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců zakázat další práci,
- e) zakázat práci přesčas a práci v noci, která by ohrožovala bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců,
- f) zúčastňovat se jednání o otázkách BOZP.

O opatřeních provedených podle písm. d) nebo e) jsou odborové orgány povinny neprodleně vyznat příslušný orgán SOD. Požádá-li o to zaměstnavatel příslušný orgán SOD, je tento orgán povinen přezkoumat opatření odborového orgánu; až do jeho rozhodnutí platí opatření odborového orgánu. Náklady vzniklé výkonem kontroly nad BOZP hradí stát.

5.8 Státní odborný dozor

Úkolem Státního odborného dozoru (SOD) je dozírat, jak zaměstnavatelé i zaměstnanci dodržují předpisy k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a jak dodržují stanovené pracovní podmínky. Působnost, úkoly a oprávnění orgánů a organizací SOD stanovuje zákon č.174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce v platném znění.

SOD nad bezpečností práce a technických zařízení a nad dodržováním stanovených pracovních podmínek vykonávají orgány SOD, jako orgány státní správy, jimiž jsou:

- Český úřad bezpečnosti práce (BOZP) - je podřízen MPSV,
- Inspektorát bezpečnosti práce (IBP) - jsou podřízeny ČÚBP.

SOD nad bezpečností vyhrazených technických zařízení vykonávají organizace SOD, zřízené MPSV a podřízené ČÚBP. Touto organizací SOD je Institut technické inspekce (ITI).

Orgány SOD a jejich pověřeni zaměstnanci jsou při výkonu dozorčí činnosti oprávněni:

- vstupovat kdykoliv do prostorů zaměstnavatelů a vyžadovat potřebné doklady, informace a vytvoření podmínek pro výkon dozoru,
- nařizovat, aby byly v přiměřených lhůtách odstraněny zjištěné závady a navrhnout potřebná technická a jiná opatření,
- nařizovat vyřazení strojů a zařízení z provozu a zakázat užívání výrobních a provozních prostorů, technologií nebo činností ohrožujících život nebo zdraví zaměstnanců,
- zakázat práci přesčas, práci v noci a práci žen a mladistvých, je-li vykonávána v rozporu s příslušnými předpisy,
- ukládat zaměstnancům organizace, kteří svým zaviněním porušili závažné povinnosti, vyplývající z předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a z předpisů stanovících pracovní podmínky, nebo zatajili skutečnosti

důležité pro výkon dozoru, pokutu odpovídající míře zavinění, podle platných právních předpisů,

- ukládat zaměstnavatelům za porušení předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předpisů stanovících pracovní podmínky pokutu odpovídající míře porušení předpisů, podle platných právních předpisů.

Organizace SOD a jejich pověřeni zaměstnanci nejsou na rozdíl od orgánů SOD oprávněni ukládat pokutu, svou činnost provádí za úplatu, jsou však při výkonu své činnosti oprávněni:

- vstupovat kdykoliv do prostorů zaměstnavatelů,
- vyžadovat potřebné doklady, informace a vytvoření podmínek pro výkon dozoru.

5.9 Šetření o požití alkoholu a jiných omamných látek

V zájmu BOZP, v souladu se zákoníkem práce a zákonem ČNR č.37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, § 7, odst.1, písm. a, jsou stanovena následující opatření:

- zákaz kouření při práci, jestliže v důsledku kouření může dojít k bezprostřednímu ohrožení života, zdraví nebo majetku (řízení motorových vozíků, práce při nakládání a vykládání materiálu apod.), na schůzích, poradách a v pracovních místnostech, kde účinkům kouření jsou vystaveni nekuřáci (zákon ČNR č.37/1989 Sb., § 4, odst.1, písm. f, bod 2, 3, 4),
- u všech pracovních činností, při nichž hrozí riziko ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců, nebo poškození majetku, je nutné provádět namátkové kontroly na požití alkoholu. Jde především o následující pracovní činnosti:
 - řidič vnitropodnikové dopravy
 - skladování a manipulace s hořlavinami
 - práce na vyhrazených technických zařízeních

Namátková kontrola se provádí minimálně 2x ročně.

- okruh zaměstnanců oprávněných dát zaměstnanci pokyn, aby se podrobil vyšetření na požití alkoholu:
 - přímý nadřízený zaměstnanec
 - každý vyšší nadřízený vedoucí zaměstnanec

- bezpečnostní technik
- velitel závodní stráže
- ve druhé a třetí směně také vedoucí zaměstnanec pověřený dozorem a velitel směny závodní stráže
- všichni vedoucí zaměstnanci vedou „Knihu namátkových kontrol“, do níž výsledky kontrol zapisují,
- vyšetření na alkohol se provádí dechovou zkouškou, a je-li výsledek pozitivní, i lékařským vyšetřením zejména odběrem a vyšetřením krve. Vyšetření na návykové látky se provádí lékařských vyšetřením zejména odběrem a vyšetřením moče, případně slin a krve (zákon ČNR č.37/1989 Sb., § 6, odst.2),
- je-li pro vyšetření třeba odebrat krev, jsou zaměstnanci povinni strpět, aby jim lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev, pokud to není spojeno s nebezpečím pro jejich zdraví (Zákon ČNR č.37/1989 Sb., § 6, odst.3).

5.10 Výchova k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci

Úroveň péče o BOZP závisí na úrovni znalostí jednotlivých zaměstnanců. Pro úrazovou prevenci je proto nejdůležitějším úkolem zabránit vzniku nebezpečných jednání v pracovním procesu a to dokonalým seznámením zaměstnanců s rizikem práce, s předpisy o BOZP a důsledným prováděním kontroly dodržování bezpečnostních předpisů a používání předepsaných OOPP.

5.11 Vstupní instruktáž nově přijímaných zaměstnanců

Povinnost provádět tuto vstupní instruktáž je dána § 35, odst.2 zákoníku práce - „Při nástupu do práce musí být zaměstnanec řádně seznámen s pracovním řádem platným u zaměstnavatele a s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jež musí při své práci dodržovat“. Vstupní instruktáž musí absolvovat nejen nově přijímaní zaměstnanci, ale i ti, kteří nastupují na brigádu, žáci středních škol při provozní praxi, zaměstnanci vykonávající u zaměstnavatele práce na dohody o pracovní činnosti a na dohody o provedení práce, zaměstnanci nastupující zpět do zaměstnání po vykonání základní vojenské služby a zaměstnankyně, které se vrací do zaměstnání po mateřské dovolené.

Vstupní instruktáž provádí zpravidla bezpečnostní technik podle následující osnovy pro vstupní instruktáž bezpečnosti práce pro nově přijímané zaměstnance:

- Společenské aspekty bezpečnosti práce
 - bezpečná práce jako společensky prospěšná (zdravotní stav zaměstnanců),
 - ekonomické ztráty způsobené absencí zaměstnance a náklady způsobené úrazovostí (včetně mimopracovních úrazů),
 - rozbor úrazovosti v podniku (formou všeobecné informace seznámit zaměstnance s nejčastějšími příčinami úrazů, nemocí z povolání - nebezpečné stroje, průmyslové škodliviny, jedy, žíraviny, elektrospotřebiče apod.),
- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci vyplývající ze ZP
 - práva a povinnosti zaměstnanců - § 35, odst.1, písm. b, § 135,
 - povinnosti zaměstnavatelů - § 35, § 133,
 - práce a pracoviště zakázané ženám, těhotným ženám a mladistvým,
 - státní odborný dozor - zákon ČNR č.174/1968 Sb. v platném znění,
 - hygienický dozor - riziková pracoviště,
- Osobní ochranné pracovní prostředky (ZP § 133, odst.2, vyhl. MPSV č.204/94 Sb. v platném znění)
 - povinnost zaměstnavatele vybavovat zaměstnance OOPP,
 - povinnost zaměstnanců je využívat a udržovat,
- Obecná pravidla a správné chování na pracovišti z hlediska BOZP
 - vliv pořádku na pracovišti,
 - všeobecné zásady bezpečnosti práce (používat vyhrazené cesty a chodníky; nezdržovat se v prostorách zakázaných nebo vyhrazených jen povolaným osobám; neuvádět do provozu stroj nebo zařízení bez předběžné kontroly; neodstraňovat zjištěné závady - hlásit vedoucímu; dodržovat bezpečnostní předpisy na pracovišti - dbát o správnou ustrojenost; udržovat stroje, nářadí a pracovní pomůcky ve spolehlivém stavu a čistotě,
 - zákaz požívání alkoholických nápojů a jiných omamných látek – ZP § 135, odst.3, písm. D,
 - vyhl. ČÚBP č.50/1978 Sb. v platném znění, § 3 (pracovníci seznámení),
 - zásady poskytování první pomoci při úrazu el. Proudem,
- Pracovní úrazy (vyhl. ČÚBP č.110/1975 Sb. v platném znění a ZP § 187, 190-193)
 - co je pracovní úraz,
 - jak postupovat při vzniku pracovního úrazu,
 - vyšetřování pracovních úrazů,

- odškodňování pracovních úrazů.

O vstupní instruktáži se provede záznam v Listu kvalifikace v oblasti BP. Zaměstnanec svým podpisem potvrdí, že se instruktáž konala v rozsahu uvedené v osnově.

5.12 Úvodní instruktáž na pracovišti

Tato úvodní instruktáž bude nejrozsáhlejší a nejdůležitější pro ty zaměstnance, kteří přijdou do styku s pracovními stroji, tedy pro dělnické profese. Pro vedoucí zaměstnance a THZ může být spojena se vstupní instruktáží.

Při převedení zaměstnance na nové pracoviště, nebo do jiné pracovní funkce, se obvykle změní podmínky práce a pracovní prostředí. Kromě toho přicházejí na pracoviště nové stroje a zařízení, dochází ke změnám technologických postupů. Při každé takové změně musí příslušný vedoucí zaměstnanec (mistr) provést novou instruktáž. Z instruktáže lze vyloučit ty pasáže, které zaměstnanec ovládá ze své dosavadní praxe.

Z hlediska bezpečnosti práce musí být zaměstnanec seznámen:

- s konkrétním pracovištěm, s používanými materiály, s pracovními postupy, s potřebnými OOPP, jejich funkcí apod.,
- se všemi nebezpečnými místy pracoviště,
- se všemi předpisy a pravidly bezpečné práce příslušného pracoviště, včetně hygienických předpisů,
- s havarijním plánem a protipožárním zabezpečením,
- s první pomocí na pracovišti,
- se správným oblečením na pracovišti.

Školení jsou povinni zúčastnit se všichni zaměstnanci. Školení provádí přímý nadřízený zaměstnanec (mistr), který také provede záznam o provedené instruktáži pracovníka do jeho Listu kvalifikace v oblasti BP a Listu kvalifikace PO.

5.13 Zácvik nově přijatých zaměstnanců

Všichni nově přijatí zaměstnanci a zaměstnanci převádění na jinou práci musí být na pracoviště uvedeni přímým nadřízeným (vedoucím, mistrem), který současně provede úvodní instruktáž (viz bod 2.2.2) a určí zaměstnance, který bude mít dozor při práci

nad novým zaměstnancem. Doba zácviku se řídí podle složitosti práce a schopností zaměstnance.

Po skončení praktického zácviku provede vedoucí záznam o výsledku zácviku do Listu kvalifikace v oblasti BP. Záznam musí být podepsán zaměstnancem, přímým nadřízeným a instruktorem, který prováděl dozor při práci nad novým zaměstnancem.

5.14 Periodické školení a přezkoušení

Periodického doškolování a přezkušování se zúčastňují v určitých cyklech a přezkušování bude mít jiný charakter pro dělníky, jiný pro THZ a vedoucí zaměstnance.

Pro dělnické profese bude cílem periodického doškolování poskytnout zaměstnancům nové teoretické a praktické poznatky, upevnit u nich nabyté vědomosti a dovednosti a dosáhnout toho, aby je využívali ve své práci. Při určování obsahu doškolování je nutné vycházet ze současného stavu technického zařízení, pracovních podmínek, pracovního prostředí a pracovní úrazovosti za uplynulá období.

Periodické doškolování dělnických profesí a THZ by mělo mít následující obsahové zaměření:

- konkrétní situace v dodržování předpisů k zajištění bezpečnosti práce v kolektivu, příklady nedodržování bezpečnostních předpisů, nepoužívání OOPP apod.,
- aktuální tematika z oblasti BOZP. Výběr hygienických předpisů, vyhlášek ČÚBP, právních předpisů a potřebných norem je uveden v bodu 4. této OS. Délku školení volíme podle skutečného stavu bezpečnosti práce na pracovišti,
- doškolování končí ověřením vědomostí a záznamem o přezkoušení v Listu kvalifikace v oblasti BP. Školení a doškolování zaměstnanců organizace nezbavuje vedoucí zaměstnance, zvláště ty, kteří bezprostředně řídí výrobu (mistry), povinnosti vést v rámci svých pracovních povinností své podřízené soustavně k dodržování zásad bezpečné práce.

Školení jsou povinni zúčastňovat se všichni zaměstnanci organizace. Školení a přezkoušení provádí přímý nadřízený zaměstnanec (mistr).

5.15 Poučování zaměstnanců, vracejících se po úraze

Zaměstnanci, kteří utrpěli těžký pracovní úraz, nebo u kterých se pracovní úrazy častěji opakují a vracejí se po úrazu znovu do práce, musí být poučeni bezpečnostním technikem

za účasti přímého nadřízeného o příčinách a okolnostech, které úraz způsobily a o přijatých opatřeních pro zabránění opakovaného vzniku pracovního úrazu. Ostatní zaměstnanci vracející se po úrazu do práce musí být ve stejném rozsahu poučeni svým bezprostředním nadřízeným. O tomto poučení musí být učiněn záznam v Listu kvalifikace v oblasti BP.

5.16 Školení zaměstnanců speciálních profesí

Kromě již uvedených povinností organizace v zabezpečování vstupních instruktáží, instruktáží na pracovním místě a periodických školení a přezkušování, musí též zabezpečovat pravidelné školení a zkoušky v oblasti bezpečnosti práce u pracovníků na profesích s předepsanými zvláštními zkouškami. Toto školení a přezkoušení zajišťuje přímý nadřízený zaměstnanec.

5.17 Školení vedoucích zaměstnanců

Příčinou značného procenta pracovních úrazů a nemocí z povolání je nejen porušování předpisů o BOZP samotnými zaměstnanci, ale především nízká náročnost a shovívavost vedoucích zaměstnanců k jejich nedodržování.

V tomto školení je zajišťováno periodické doškolování a přezkušování vedoucích zaměstnanců s cílem trvale zvyšovat vědomosti o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a zabezpečit přenos těchto vědomostí do praxe. Periodické doškolování vedoucích zaměstnanců by mělo mít následující obsahové zaměření:

- stav bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v organizaci, vývoj úrazovosti, příčiny a zdroje úrazů, následky úrazů,
- opatření zaměstnavatele a způsoby jejich zabezpečování,
- nové předpisy a normy, mající vztah k práci vedoucího zaměstnance, nebo k pracovní činnosti, kterou tento vedoucí zaměstnanec řídí,
- na závěr školení je zařazena prověrka znalostí.

Vedoucími zaměstnanci se pro účely tohoto školení rozumějí všichni vedoucí, kteří svou činností mohou ovlivňovat úroveň pracovního prostředí a úroveň BOZP.

Rámcová osnova pro školení o BOZP pro vedoucí zaměstnance:

- stav bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v organizaci, vývoj úrazovosti, příčiny a zdroje úrazů, následky úrazů,
- opatření vedení podniku a způsoby jejich zabezpečování,

- zákon o péči a zdraví lidu č.20/1966 Sb. v platném znění,
- zákoník práce č.65/1965 Sb., v platném znění,
- nařízení vlády č.108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony,
- pracovní řád organizace (část BOZP),
- zákon č.174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, v platném znění,
- vyhláška ČÚBP č.110/1975 Sb., evidence a registrace pracovních úrazů a hlášení provozních nehod (havárií) a poruch technických zařízení, v platném znění,
- zákon č.37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniami v platném znění,
- vyhláška č.187/1989 Sb., kterou se tento provádí zákon č.37/1989 Sb.,
- seznam prací a pracovišť zakázaných ženám, těhotným ženám a mladistvým podle pracovního řádu organizace,
- vyhláška ČÚBP č.48/1982 Sb., kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečné práce a technických zařízení v platném znění,
- vyhláška ČÚBP č.324/1990 Sb., o bezpečnosti práce a technických zařízení při stavebních pracích v platném znění
- hygienické předpisy - svazek 39/1978, směrnice č. 46 o pracovním prostředí,
- poskytování první pomoci při úrazech,
- vyhláška ČÚBP č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, v platném znění,
- činnost odborů na úseku BOZP.

5.18 List kvalifikace v oblasti bezpečnosti práce

Všechna opatření, směřující k důslednému provádění BOZP by nebyla účinná, kdyby nebyla soustavně uskutečňována a jejich plnění kontrolováno. Proto byl pro všechny zaměstnance zaveden „List kvalifikace v oblasti BP“.

Účelem tohoto Listu kvalifikace v oblasti BP je získat především přehled o provedených výchovných a jiných preventivních opatřeních a o míře a druhu porušování předpisů a pravidel BOZP při práci na pracovištích, aby mohl být zvolen další správný směr výchovy zaměstnanců k bezpečné práci.

Cílem je potom snížit úrazovost a zvýšit zájem zaměstnanců o bezpečnost a hygienu pracovního prostředí, dodržování bezpečnostních předpisů, norem a pokynů vedoucích v této oblasti.

Základní pravidla pro práci s Listem kvalifikace v oblasti BP:

- list kvalifikace v oblasti BP vystavuje personální oddělení při nástupu nově přijímaného zaměstnance,
- list kvalifikace v oblasti BP je uložen u příslušného vedoucího zaměstnance, který je povinen příslušné záznamy (školení, odborné instruktáže, přestupky a zjištěné závady, úrazy apod.) do tohoto Listu kvalifikace v oblasti BP provádět nebo zajistit,
- všichni zaměstnanci, jimž byl proveden v Listu kvalifikace v oblasti BP záznam o porušení bezpečnostních předpisů, musí spolu s nadřízeným vedoucím tento záznam podepsat; odmítne-li zaměstnanec takový záznam podepsat, podepíše jej za jeho přítomnosti příslušný zástupce odborové organizace,
- podle záznamů v Listu kvalifikace v oblasti BP provádějí vedoucí (mistři) hodnocení zaměstnanců,
- při přeložení zaměstnance na jiné pracoviště, předává se na nové pracoviště také List kvalifikace v oblasti BP tohoto zaměstnance,
- při ukončení pracovního poměru zaměstnance jsou vedoucí povinni odevzdat tento List kvalifikace v oblasti BP na personální oddělení, které jej založí do osobního spisu zaměstnance, případně na vyžádání zašle novému zaměstnavateli.

6 HYGIENA PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ A ZDARVOTNÍ PÉČE O ZAMĚSTNANCE

6.1 Riziková pracoviště a ochrana proti nemocem z povolání

Rizikovými pracovišti jsou pracoviště, na nichž je zvýšené nebezpečí pracovních úrazů, nemocí z povolání, průmyslových otrav, ohrožení duševního zdraví nebo jiné poškození zdraví.

Ve kterých případech jde o riziková pracoviště, stanoví orgány hygienické služby podle Metodického návodu k provádění hygienického dozoru na pracovištích a k vyhlášení rizikových pracovišť (např. HEM - 340.2 - 2.10.1986).

Důsledkem vyhlášení jakéhokoliv pracoviště za rizikové bez ohledu na druh rizika na něm hrozícího, je stanovení povinnosti zaměstnanců podrobit se preventivním lékařským prohlídkám (nikoliv stanovení různých druhů příplatků za práci ve zdraví škodlivém pracovním prostředí), které provádí pouze závodní lékař.

Preventivními prohlídkami se má zabránit zařazení nemocného zaměstnance na rizikové pracoviště a zajistit včasné odhalení nejranějších příznaků škodlivého vlivu pracovního prostředí nebo vznikajícího onemocnění, které by se mohlo v důsledku práce na rizikovém pracovišti zhoršit nebo být příčinou ohrožení zdraví či života zaměstnance.

Vstupní prohlídky se konají vždy před nástupem do práce (převedením na práci) na rizikové pracoviště, a to i v těch případech, kdy se zaměstnanec podrobil vstupní prohlídce na jiné pracoviště. Periodu následných preventivních lékařských prohlídek stanoví orgány hygienické služby.

6.1.1 Seznam rizikových pracovišť

Zaměstnavatel je povinen každoročně do 1. listopadu podat návrh seznamu rizikových pracovišť orgánům hygienické služby. Tento návrh konzultuje nejprve se závodním lékařem a odborovými orgány.

Seznamy zaměstnanců pracujících na rizikových pracovištích je zaměstnavatel povinen předat závodnímu lékaři do tří týdnů po vyhlášení rizikových pracovišť a průběžně tyto seznamy aktualizovat podle změn, které nastaly.

6.2 Požadavky na pracovní prostředí

Hygienické požadavky na pracovní prostředí stanovuje Hygienický předpis - Svazek 39/1978, Směrnice č. 46, v platném znění.

Směrnice stanovuje mimo jiné tyto základní požadavky:

- prostorové uspořádání (v prostorách určených pro trvalý výkon práce musí na jednoho zaměstnance připadnout nejméně 15 m³ vzdušného nezastavěného prostoru a nejméně 2 m² volné podlahové plochy),
- větrání a vytápění v závislosti na druhu pracoviště (přirozené větrání, nucené větrání podtlakové, přetlakové a tlakově vyrovnané, nucené větrání a klimatizace),
- mikroklimatické podmínky (stanovuje se dlouhodobě a krátkodobě únosná rovnoměrná zátěž a nerovnoměrná únosná zátěž tepelně vlhkostní složky prostředí),
- osvětlení a barevná úprava (v závislosti na denním či umělém osvětlení),
- nejvyšší přípustné koncentrace škodlivin (dále jen NPK) v pracovním ovzduší (NPK se vztahují na osmihodinovou a kratší pracovní směnu. V celosměnovém průměru nesmějí být překračovány hodnoty označované jako průměrné, hodnoty označované jako mezní, nesmějí být překračovány v žádném případě).

6.2.1 Požadavky na hygienická a jiná zařízení

Požadavky na tato zařízení stanovuje rovněž Hygienický předpis - Svazek 39/1978, Směrnice č. 46, v platném znění.

Hygienickými a jinými zařízeními se podle této směrnice rozumí:

- šatny (stanovuje stavební a dispoziční řešení podle typu šaten, prostorové požadavky a vybavení šaten, větrání aj.),
- umývárny a sprchy (stanovuje stavební a dispoziční řešení prostorové požadavky a podrobné požadavky na rozsah vybavení podle počtu zaměstnanců),
- záchody (stanovuje obdobné požadavky jako u umýváren a sprch),
- kabiny pro osobní hygienu žen (zřizují se v provozech, kde je zaměstnáno více než 50 žen, stanovuje vybavení),
- úklidové místnosti, zařízení pro poskytování pitné vody, nápojové stanice, místnosti pro mytí pracovní obuvi, sušení pracovních oděvů, zařízení k odprašování, praní a jinému ošetření pracovních oděvů a obuvi, místnosti pro

úschovu a ošetření ochranných pracovních prostředků, přístřeší, ohřívárny a denní místnosti pro oddech a svačinu a kuřárny.

6.2.2 Posuzování zdravotní způsobilosti k práci

Posuzování zdravotní způsobilosti k práci upravují Směrnice MZd č.49/1967 Věstníku MZd, v platném znění. Podle těchto směrnic je povinností zaměstnavatele vyžádat si posudek o zdravotní způsobilosti zaměstnance:

- před jeho nástupem do práce (vstupní prohlídka)
- v souvislosti s výkonem práce při mimořádných, preventivních a periodických prohlídkách:
 - u zaměstnanců, kteří jsou na pracovištích, kde jsou vystaveni zvláště nepříznivým vlivům pracovního prostředí (riziková pracoviště) - § 12
 - u zaměstnanců, kteří mohou ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva (řidič výtahů s nosností nad 500 kg, obsluha transportních zařízení, obsluha tlakových nádob apod.) - § 13
 - u mladistvých v pracovním nebo učebním poměru (1x ročně)
- při převedení na jinou práci nebo změně pracovních podmínek v těchto případech:
 - u zaměstnanců se změněnou pracovní schopností,
 - u všech zaměstnanců uvedených v druhém bodě,
 - při rozvázání pracovního poměru (výstupní prohlídka).

6.3 Základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce podle vyhlášky ČÚBP č. 48/1982 Sb.

Základní požadavky k zajištění bezpečnosti pracovních a provozních objektů a prostorů jako technických zařízení stanoví Vyhláška ČÚBP č. 48/1982 Sb., v platném znění. Ustanovení jiných právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP, které vyhlášku doplňují a na ni navazují, zůstávají přitom nedotčena, pokud řeší podrobněji požadavky této vyhlášky.

6.3.1 Všeobecné požadavky bezpečnosti práce

Účelem těchto požadavků je zajistit bezpečný a bezporuchový stav strojů, zařízení a technologií, a to od jejich výroby, až po běžný provoz u uživatele. Proto musí být tyto požadavky obsaženy v technických podmínkách výrobce a v návodech pro obsluhu,

seřizování, údržbu a opravy strojů a zařízení. Neoddělitelnou součástí těchto dokumentací musí být zásady pro vykonávání kontrol, zkoušek a revizí, a to u všech strojů a zařízení, ne pouze u těch, u kterých jsou tyto úkony předepsány v příslušných normách ČSN a jiných předpisech. Po dobu provozu pak musí být tyto úkony pravidelně prováděny (§ 7).

Pokud tak předepisují příslušné předpisy nebo výrobce zařízení, musí být vedena provozní technická dokumentace (např. provozní deníky, strojní karty, revizní knihy, záznamníky apod.) a všechny provedené změny musí být v této dokumentaci zaznamenány.

Uvést stroj nebo zařízení do provozu lze pouze tehdy, odpovídá-li příslušným předpisům a byly-li provedeny předepsané zkoušky, kontroly a revize. Proto je potřeba klást zvýšený důraz na přejímky strojů, zařízení i technologií od výrobců a dodavatelů včetně předepsané provozní technické dokumentace (§ 6).

Výrobní a provozní prostory, u kterých je v důsledku výskytu hořlavín a jiných médií zvýšené nebezpečí možné havárie, musí mít zpracována konkrétní opatření na likvidaci následků těchto událostí.

6.3.2 Výrobní a provozní budovy (§ 10)

Musí být udržovány ve stavu, který neohrožuje bezpečnost osob. Tímto stavem je potřeba chápat udržování objektu po stránce stavební (nosné konstrukce, stropy, střechy apod.), včetně jejich technologického vybavení (el. vedení, rozvodny páry, vody, vzduchu apod.).

6.3.3 Podlahy (§ 11)

Musí být rovné a při běžných provozních podmínkách působením mechanických, chemických a tepelných vlivů odolné proti nadměrnému opotřebení. Ve skladištích musí být umístěny tabulky, které určují maximální přípustné zatížení podlah.

Podlahy v místnostech, kde se manipuluje s nebezpečnými látkami, musí být z nehořlavého materiálu, nepropustné, snadno omyvatelné a beze spár. V místech, kde hořlavé páry, plyny nebo prachy mohou se vzduchem tvořit výbušnou směs, musí být podlahy z nejiskřícího materiálu.

6.3.4 Stropy a střechy (§ 13)

Jejich nosné konstrukce musí být chráněny speciálními nátěry nebo izolačním materiálem. S ohledem na umožnění bezpečné údržby a čištění světlíků, musí být zajištěn přístup,

např. pohyblivými pracovními plošinami, zařízeními trvale zabudovanými do konstrukce objektu apod.

6.3.5 Otvory v podlahách, stropích a zdech (§ 14)

Všechny otvory v podlahách, jejichž jeden rozměr je větší než 60 mm a prohlubně, musí být zabezpečeny proti pádu osob, a to buď zakrytím, nebo vhodným ohrazením. Průlezné otvory nesmějí mít žádný rozměr menší než 0,7 m ve stropích a 0,6 m u málo používaných otvorů do šachet a kanálů. Uvedené rozměry nesmí být zúženy žebříky ani stupadly.

Všechny otvory ve zdech, kde by mohlo dojít k pádu do větší hloubky než 1,5 m, musí být zabezpečeny. Za otvory ve zdech, kde nehrozí toto nebezpečí, se považují otvory v šířce menší než 0,3 m, výšce menší než 0,75 m a ostatní otvory se spodní hranou výše než 1,1 m nad podlahou.

6.3.6 Vrata budov (§ 15)

Vrata budov musí být navržena a udržována tak, aby byla snadno ovladatelná a bezpečná v každé poloze.

Otevřená křídla vrat nesmí ohrožovat provoz a musí být zajistitelná proti samovolnému zavření.

6.3.7 Komunikace ve výrobních a provozních budovách (§ 16)

Musí být stále volné a nesmí být zužovány stavebními konstrukcemi, provozním zařízením, materiálem nebo výrobky a musí být udržovány a čištěny. Jejich povrch musí být rovný a nesmí být kluzký.

Šachty a jiné nebezpečné otvory v komunikacích musí být zakryty poklopy nebo mřížemi s otvory max. 30 x 30 mm.

Všechny komunikace musí být od ostatních ploch se stejnou úrovní barevně odlišeny.

Základní rozměry komunikací:

- nejmenší šířka komunikace pro pěší musí být 1.100 mm.
- nejmenší šířka obslužných nebo montážních průchodů mezi provozním zařízením a nejmenší vzdálenost těchto zařízení od konstrukcí budovy je 600 mm. Tato šířka nesmí být žádným zařízením zúžena.

- šířka komunikace pro dopravu břemen s jedním jízdním pruhem se rovná šířce vlastního jízdního pruhu, zvětšené na každé straně komunikace o 600 mm. Postranní pruhy, které se používají pro pohyb pracovníků, vyplývající z jejich pracovní činnosti, musí být viditelně odděleny. V případě obousměrné dopravy na takové komunikaci, musí být zřízeny místa pro vyhýbání.

6.3.8 Hlavní a vedlejší schodiště (§ 17)

Hlavní schodiště slouží jako hlavní komunikační spojení jednotlivých podlaží celého objektu. Vedlejší schodiště jsou zřizována pro spojení jednotlivých podlaží z důvodů provozních, kontrolních apod. Volná strana schodů musí být opatřena zábradlím a každé schodiště s plnými stěnami musí mít záchytné madlo alespoň z jedné strany.

Schodiště musí mít nejméně tři stupně. První a poslední stupeň v každém rameni musí být rozeznatelný od okolí podlahy. Povrch stupnic musí mít protiskluzovou úpravu a musí být v rovině. Příčný spád schodišťových stupňů je zakázán.

6.3.9 Pevné žebříky (§ 19)

Žebříky musí být zhotoveny z takových materiálů a zakotveny tak, aby nemohlo dojít k jejich deformacím ani výkyvům. Příčle musí mít jednotnou vzdálenost, max. 0,33 m. Mezi žebříkem a jakoukoliv konstrukcí na straně výstupu musí být ponechán volný prostor nejméně 0,65 m a mezi příčlemi a stěnou min. 0,18 m.

6.3.10 Komunikace mezi výrobními a provozními budovami (§ 20)

Nejmenší šířka přímé jednosměrné komunikace při použití motorových dopravních prostředků se musí rovnat šířce dopravního prostředku, popř. nejširšího nákladu, k níž se připočte ještě 1,1 m.

Nejmenší šířka obousměrné přímé komunikace při použití motorových dopravních prostředků se musí rovnat dvojnásobné šířce dopravního prostředku, popř. nejširšího nákladu, k níž se připočte celkem 1,6 m.

Nejmenší světlá výška nad komunikacemi pro vozidla se řídí:

- výškou stanoviště řidiče nad úrovní komunikace, zvětšenou o 2,1 m, je-li náklad nižší než stojící řidič,
- výškou stanoviště řidiče nad úrovní komunikace, zvětšenou o výšku nákladu s připočtením 0,3 m, je-li náklad vyšší než stojící řidič, vždy však alespoň 2,4 m

nad úroveň komunikace a používá-li se jí též pro automobilový provoz, alespoň 3,6 m nad touto úrovní. Tyto výšky nesmějí být snižovány konstrukcemi, potrubím nebo jinými překážkami.

Povrch komunikací musí být tvrdý, s příslušným spádem k odvádění srážkových vod. Veškeré komunikace musí být opatřeny předepsanými dopravními značkami. V místech, kde se u jednosměrné komunikace předpokládá stání vozidel pro nakládání a vykládání, musí být komunikace v dostatečné délce přiměřeně rozšířena. Pro pěší je třeba zřídit chodníky.

6.3.11 Nakládací a vykládací rampy (§ 24)

Volné okraje nakládacích a vykládacích ramp včetně schodiště musí být opatřeny bezpečnostním označením.

Rampy, které slouží současně jako komunikace pro pěší, musí být z volné strany vybaveny snímatelným zábradlím.

6.3.12 Pracoviště (§ 25)

Aby bylo možno bezpečně provádět obvyklé pracovní úkony, včetně seřizování, údržby, přísunu materiálu apod., je nutné, aby u jednotlivých strojů a zařízení byl dostatečný pracovní a manipulační prostor. Jeho světlá šířka nemá být menší než 1 m. Pokud jsou kolem zařízení kontrolní a revizní lávky, musí být jejich šířka min. 0,5 m.

6.3.13 Zábradlí (§ 26)

Musí být zřízeno u komunikací na nestejně úrovni, je-li rozdíl větší než 0,5 m a na volných okrajích ramp, lávek, galérií, schodištích a okolo nezakrytých otvorů.

Hrozí-li nebezpečí podklouznutí osob nebo pádu předmětů, musí být zábradlí ve spodní části opatřena ochrannou lištou o výšce min. 0,1 m.

6.3.14 Průmyslové rozvody a vedení (§ 27)

Potrubí musí být chráněna proti mechanickým vlivům, korozi a jiným chemickým vlivům. Potrubí musí být opatřeno bezpečnostním označením podle druhu dopravovaných látek. Vyústění pojistných ventilů musí být vyvedeno do prostoru, kde nemůže dojít k ohrožení osob.

6.3.15 Osvětlení (§ 28)

Komunikace, pracoviště a nebezpečná místa musí být po setmění nebo za snížené viditelnosti osvětlovány z umělých zdrojů. Všechna zařízení umělého osvětlení musí být bezpečně přístupná a snadno čistitelná.

U denního osvětlení musí být zajištěna možnost řádné a bezpečné údržby všech osvětlovacích otvorů (okna, světlíky).

6.3.16 Stroje a zařízení (§ 29)

Stroje musí být konstruovány tak, aby práce s nimi neohrožovaly životy a zdraví zaměstnanců a aby jim byla zaručena dobrá pracovní pohoda při zachování zásad bezpečné obsluhy a odborné kvalifikace.

K nebezpečným místům strojů (např. tlačným, střížným, sbíhavým), které jsou v dosahu obsluhy a volně přístupná, musí být zamezen přístup nebo se musí použít ochranného zařízení.

Jako ochranné zařízení lze použít:

- pevné ochranné kryty
- pohyblivé ochranné kryty
- zařízení vymezující polohu těla (ohrazení zábradlím, dvouruční spouštění apod.)
- blokovací a pojistná zařízení (zařízení, které znemožňují uvedení stroje do chodu při odňatém krytu, pojistka proti opakování zdvihu u lisů, pojistky proti přetížení, stříhové kolíky aj.)
- bezdotyková ochranná zařízení

Ochranná zařízení musí být udržována stále v provozuschopném stavu a musí plnit svou ochrannou funkci i při poruše dodávky energie. Ochranné prostředky, kterými je výrobní zařízení vybaveno, musí být uvedeny do stavu pohotovosti před začátkem vykonávání práce, musí být blokovány tak, aby vykonávání pracovních funkcí nebylo možné při vypnutí nebo poruše ochranných zařízení. Musí plnit svoji funkci trvale nebo musí vstoupit do činnosti při vzniku nebezpečí přiblížením se osoby k nebezpečnému pásmu. Jejich činnost se nesmí přerušit dřív, než skončí působení nebezpečného nebo škodlivého činitele pracovního procesu. Porucha jednotlivých prvků nesmí být na překážku ochranné činnosti ostatních prostředků a nesmí vytvářet jakékoliv další nebezpečí. Ochranná zařízení musí

být přístupná obsluze a kontrole. Otevíratelné, odklápěcí a odtahovací kryty, které slouží na ochranu před nebezpečím při činnosti výrobního zařízení, jakož i otvíratelná dvířka, víka v těchto krytech, musí mít provedena taková opatření, která znemožní jejich náhodné odebírání nebo otevření a v případě nutnosti musí mít blokování, které zabezpečí přerušeni pracovního procesu při odnětí nebo otevření krytu.

Při údržbě a opravách musí být stroje spolehlivě zajištěny proti nežádoucímu uvedení strojů do chodu. Při osvětlení strojů, jejichž části se otáčejí, musí být zabráněno stroboskopickému jevu. Stroje nebo jejich části, které se pohybují i po odpojení hnací síly, pokud by mohly být zdrojem úrazu, musí být vybaveny účinnou brzdou. Stroje s rotujícími nástroji musí být zabezpečeny proti samovolnému uvolnění nástrojů.

Barevná úprava všech strojů musí být provedena tak, aby jejich barevný odstín byl pokud možno kontrastní proti zpracovávanému materiálu a okolnímu prostředí. Nebezpečná místa na strojích musí být výrazně označena příslušnou bezpečnostní barvou, popřípadě jiným bezpečnostním sdělením. Konstrukce stroje musí umožňovat snadnou údržbu, všechna mazací místa musí být označena, lehce a bezpečně přístupná. Sklopné části musí být v odklopené poloze spolehlivě zajištěny proti pádu.

Návod k obsluze musí obsahovat stať bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Průvodní technická dokumentace výrobního zařízení musí obsahovat požadavky na zajištění bezpečnosti při montáži, používání, opravě, dopravě a při skladování.

6.4 Osobní ochranné pracovní prostředky

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) jsou poskytovány na těch pracovištích, kde nejsou vyřešena technická opatření proti působení nebezpečných a škodlivých faktorů pracovního prostředí.

Ochranu proti působení nebezpečných a škodlivých faktorů je třeba řešit prioritně technickými opatřeními, pouze v případech, kdy není možné zajistit bezpečnost práce těmito technickými opatřeními, je nutné poskytovat OOPP.

Zaměstnavatel je povinen poskytovat OOPP (ZP § 133 odst. 2):

- vyžaduje-li to ochrana života nebo zdraví zaměstnanců,
- vyžaduje-li to ochrana obyvatelstva z důvodů hygienických a protiepidemických včetně ochrany zdravotní nezávadnosti potravin, léčiv a kosmetických výrobků,

- podléhá-li pracovní oděv nebo obuv vlivem pracovního prostředí mimořádnému opotřebení nebo znečištění.

Zaměstnavatel vyžaduje, aby OOPP používal zaměstnanec pouze při konání pracovních činností, pro které mu byly přiděleny, a poučí jej, jak s nimi odborně zacházet. Ochranné prostředky vydává zaměstnancům k osobnímu užívání a opatrování buď natrvalo, nebo na stanovenou dobu potřebnou k výkonu práce.

Vyhláška MPSV ČR č.204/1994 Sb., kterou se stanoví rozsah a podmínky poskytování OOPP, mycích a dezinfekčních prostředků, byla koncipována již podle směrnice Rady Evropského společenství 89/656/EHS z 30.11.1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při používání OOPP a směrnic Rady ES 89/686/EHS z 21.12.1989 k prostředkům osobní ochrany.

Základem pro zpracování vlastního seznamu vydávaných OOPP podle uvedené vyhlášky, bude zhodnocení rizik na jednotlivých pracovištích, resp. nebezpečných a škodlivých faktorů pracovního procesu. Tato rizika členíme na rizika fyzikální, chemická, biologická a psychofyzilogická, přičemž OOPP se poskytují převážně pouze proti působení prvních tří skupin.

Pomocníkem při stanovení rizik u jednotlivých činností jsou stávající bezpečnostní předpisy, hygienické předpisy a ČSN. V případě změny technologie nebo zavedení nové, provede zaměstnavatel nové hodnocení rizik a na základě výsledků provede výběr ochranných prostředků.

OOPP jsou pak vybírány především ve vztahu k určité profesi, resp. pro určité pracoviště. Podmínkou je, aby byly poskytovány jen takové ochranné prostředky, které splňují podmínky stanovené nařízením vlády č.172/1997 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky.

K výměně OOPP dochází okamžitě, kde je snížena jeho ochranná funkce opotřebením, nebo poškozením. Pro možnost optimalizace zásob OOPP si zaměstnavatel stanoví u jednotlivých druhů orientační lhůty jejich životnosti.

OOPP poskytované zaměstnavatelem zůstávají jeho majetkem, proto jsou zaměstnanci povinni s nimi šetrně zacházet, udržovat je v použitelném stavu a předepsaným způsobem je čistit a ukládat. Škody, které zaměstnanec svým zaviněním na OOPP způsobí, je povinen zaměstnavateli nahradit podle příslušných předpisů. Zaměstnanci jsou povinni používat

při práci předepsané OOPP. Nesmějí používat při práci vlastní oděvy nebo obuv, jestliže by tím ohrozili své zdraví.

Zaměstnavatel je povinen poskytovat zaměstnancům také mycí čisticí a dezinfekční prostředky. Rozsah poskytovaných mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků je zpracován v organizační směrnici pro poskytování OOPP, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků.

6.5 Evidence a registrace pracovních úrazů

Jedním ze základních předpokladů úspěšného předcházení pracovním úrazům je dokonalý přehled o jejich četnosti, závažnosti, o zdrojích a příčinách. K tomu slouží důsledná evidence všech pracovních úrazů a jejich statistické zpracování.

K tomuto cíli směřuje vyhláška ČÚBP a ČBÚ č.110/1975 Sb. v platném znění, o evidenci a registraci pracovních úrazů a o hlášení provozních nehod (havárií) a poruch technických zařízení.

6.5.1 Pracovní úraz, druhy pracovních úrazů

Za pracovní úraz se považuje jakékoli poškození zdraví nebo smrt, které byly poškozenému způsobeny nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením vnějších vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Na úroveň takového pracovnímu úrazu se klade i úraz, který utrpěl zaměstnanec na pracovišti nebo v prostorách organizace při činnosti, která nesouvisí s plněním pracovních úkolů, nebo jiná osoba, která se s vědomím organizace zdržuje na jejích pracovištích nebo v prostorách, které nejsou jinak veřejně přístupny. Pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Pracovní úrazy se dělí podle závažnosti na úrazy:

- a) smrtelné** - každý pracovní úraz, který způsobil zaměstnanci smrt ihned, nebo kdykoliv později, nastala-li smrt podle lékařského posudku následkem tohoto pracovního úrazu,
- b) těžké** - každý pracovní úraz, který měl za následek ztrátu orgánu (anatomickou nebo funkční) nebo jeho podstatné části, anebo takové poškození zdraví, včetně průmyslových otrav, které lékař označil za těžké,

c) *hromadné* - každý pracovní úraz, kdy při téže události byly zraněny nejméně tři osoby, z nichž alespoň jedna těžce nebo smrtelně, nebo kdy bylo zraněno více než 10 osob,

d) *ostatní* - všechny pracovní úrazy, které nejsou uvedeny pod písm. a) až c).

6.5.2 Pracovní úrazy podléhající registraci

Registraci podléhají pracovní úrazy, jimiž byla způsobena smrt nebo pracovní neschopnost trvající nejméně jeden den mimo dne, kdy došlo k pracovnímu úrazu:

- zaměstnancům zaměstnavatele:
 - při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, nebo pro toto plnění,
 - na pracovištích nebo v prostorách zaměstnavatele při činnosti nesouvisící s plněním pracovních úkolů.
- jiným osobám, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích nebo v prostorách, které nejsou jinak veřejně přístupny.

Pod pojmem registrace pracovního úrazu se rozumí:

- odpovědné a spolehlivé zjištění příčin a všech dalších okolností vzniku pracovního úrazu,
- sepsání záznamu o pracovním úrazu,
- stanovení potřebných opatření proti opakování podobných pracovních úrazů.

O pracovních úrazech podléhajících registraci jsou zaměstnavatelé povinni vést evidenci.

6.5.3 Pracovní úrazy nepodléhající registraci

Pracovní úrazy, které sice mají všechny znaky pracovního úrazu, avšak nezpůsobily zaměstnanci delší pracovní neschopnost než jeden den, mimo den, kdy došlo k pracovnímu úrazu, nepodléhají registraci a evidují se pouze v knize úrazů. Jsou to zpravidla úrazy, které vyžadují pouze ambulantní ošetření (drobná poranění). Tuto knihu vede zaměstnavatel zejména proto, že následky pracovního úrazu se mohou projevit později v podobě pracovní neschopnosti a pracovní úraz bude nutno zaregistrovat.

Za knihu úrazů je možno považovat „Knihu první pomoci“, která je vedena u každé lékárníčky na pracovišti. Za řádné vedení této knihy odpovídá příslušný vedoucí zaměstnanec. Jeho povinností je, aby zázpis o pracovním úrazu obsahoval tyto údaje:

- pořadové číslo pracovního úrazu,
- datum vzniku pracovního úrazu,
- jméno a příjmení zraněného zaměstnance,
- druh zranění,
- zdroj a příčina pracovního úrazu.

6.5.4 Hlášení pracovních úrazů

Pracovní úrazy jako negativní jevy podléhají povinnému hlášení, a to jak uvnitř organizace, tak i orgánům mimo organizaci.

Ohlašovací povinnost uvnitř organizace:

- postižený, pokud je toho schopen, nebo jiný zaměstnanec, který je svědkem pracovního úrazu nebo se o něm dozví, je povinen ihned uvědomit mistra nebo jiného vedoucího zaměstnance, který je nejbližší nadřízen postiženému,
- jakmile se nejbližší nadřízený zaměstnanec dozví o pracovním úrazu podléhajícím registraci, je povinen ihned ohlásit úraz:
- vedení organizace (zaměstnavateli),
- závodnímu výboru odborové organizace (pokud u zaměstnavatele působí).

Okamžitá ohlašovací povinnost orgánům mimo organizaci (telefonicky, telegraficky nebo jiným vhodným způsobem):

- příslušnému útvaru České policie, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- příslušnému orgánu hygienické služby, jde-li o průmyslovou otravu,
- po přijetí zprávy o smrtelném, těžkém nebo hromadném pracovním úrazu:
 - příslušnému útvaru České policie,
 - příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce,
 - příslušnému odborovému svazu, hromadný úraz též Českomoravské komoře konfederace odborových svazů.

Zemře-li zaměstnanec kdykoliv později následkem pracovního úrazu, nebo vyjde-li dodatečně najevo, že jde o těžký nebo hromadný pracovní úraz, je organizace povinna ihned po té co se o změně dověděla dodatečně písemně oznámit tuto skutečnost všem uvedeným orgánům a závodnímu výboru odborové organizace.

6.5.5 Zjišťování a vyšetřování příčin pracovních úrazů podléhajících registraci

Zaměstnavatel je povinen ihned po ohlášení pracovního úrazu podléhajícího registraci zjistit odpovědně a spolehlivě příčinu, příčinné souvislosti a všechny další okolnosti vzniku pracovního úrazu a o výsledku zjištění sepsat nejpozději do dvou dnů po ohlášení úrazu záznam o pracovním úrazu. Postižený a ostatní pracovníci, kteří byli svědky pracovního úrazu, jsou povinni přítom účinně spolupracovat.

Ke zjišťování příčin a sepsání záznamu o úrazu přizve příslušný vedoucí zaměstnanec odpovědný za pracoviště zástupce odborové organizace, případně bezpečnostního technika. Po řádném zjištění a vyšetření příčin pracovního úrazu a sepsání záznamu o úrazu stanoví zaměstnavatel příslušná opatření proti opakování podobných úrazů, určí lhůty ke splnění těchto opatření a způsob jejich kontroly.

Příčiny smrtelných a hromadných pracovních úrazů vyšetřují inspektoři příslušného IBP zpravidla společně s orgány České policie. V případě takových úrazů je zaměstnavatel povinen učinit opatření, kterými by se zabránilo dalšímu možnému ohrožení života a zdraví a zajistit místo pracovního úrazu tak, aby zůstalo zachováno v původním stavu až do příchodu vyšetřujících orgánů.

6.5.6 Předkládání záznamů o pracovních úrazech

Zaměstnavatel je povinen hromadně zasílat opisy záznamů o úrazech za uplynulý měsíc do pátého dne následujícího měsíce:

- příslušnému IBP,
- příslušné zdravotní pojišťovně.

Jde-li o smrtelný, těžký nebo hromadný pracovní úraz, je zaměstnavatel povinen zaslat opis záznamu o úrazu nejpozději do dvou dnů od jeho ohlášení a zápis o výsledku zjištění příčin úrazu nejpozději do 30 dnů ode dne vzniku pracovního úrazu, kromě:

- příslušnému odborovému svazu a jde-li o hromadný pracovní úraz, Českomoravské komoře odborových svazů,
- příslušnému okresnímu oddělení Českého statistického úřadu,
- příslušnému okresnímu státnímu zastupitelství.

Zaměstnavatel je povinen odevzdat jedno vyhotovení záznamu o úrazu postiženému, jde-li o smrtelný pracovní úraz, pozůstalým.

6.5.7 Postup při vzniku pracovního úrazu zaměstnance jiné organizace

Utrpí-li pracovní úraz podléhající registraci zaměstnanec v jiné organizaci než ve své, ohlásí úraz, zjistí jeho příčinu a sepíše o něm záznam organizace, v níž došlo k pracovnímu úrazu a zašle jej v potřebném počtu vyhotovení do dvou dnů ode dne, kdy se o něm dověděla organizaci, v níž je zaměstnanec v pracovním nebo obdobném poměru. Další opatření učiní organizace, v níž je zaměstnanec v pracovním nebo obdobném poměru.

Dojde-li ke smrtelnému, těžkému nebo hromadnému úrazu, plní okamžitou ohlašovací povinnost organizace, v níž došlo k úrazu. Utrpí-li pracovní úraz podléhající registraci zaměstnanec vyslané skupiny, která má určeného vedoucího, ohlásí pracovní úraz, zjistí jeho příčinu a sepíše o něm záznam tento vedoucí ve spolupráci s organizací, v níž se úraz stal.

6.6 Hlášení provozních nehod (havárií)

Provozní nehoda (havárie) je každá událost, kterou byly vážně ohroženy životy a zdraví osob, nebo provoz, popř. rozvoj organizace nebo kterou byla na majetku organizace způsobena škoda zřejmě převyšující částku stanovenou příslušným právním předpisem.

K určení, že došlo k provozní nehodě (havárii) stačí pouze jeden z uvedených tří znaků, které provozní nehodu charakterizují. Skutečnost, že vzniklá škoda na majetku organizace převyšuje stanovenou částku, musí být zřejmá bez podrobného zjišťování. Vážné ohrožení provozu nebo rozvoje organizace nemusí být spojeno se škodou na majetku, stačí, když mimořádná událost může způsobit zastavení, přerušení nebo omezení výroby. Vážné ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců může být událost, při které nevznikla ani škoda na majetku, ani ohrožení provozu nebo rozvoje organizace, ale pouze hrozilo vážné nebezpečí vzniku úrazu.

Zaměstnavatel je povinen ihned telefonicky, telegraficky nebo jiným vhodným způsobem oznámit provozní nehodu:

- závodnímu výboru odborové organizace,
- příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce,
- příslušnému odborovému svazu, hromadný úraz též Českomoravské komoře konfederace odborových svazů,
- příslušnému útvaru České policie.

Příčiny provozních nehod (havárií) se zjišťují stejným způsobem jako pracovní úrazy. Výsledky šetření je povinen oznámit zaměstnavatel písemně do dvou dnů všem výše uvedeným orgánům.

6.7 Hlášení poruch technických zařízení

Porucha technického zařízení je takové poškození technického zařízení, které způsobilo zastavení nebo omezení jeho provozu a škoda na něm vzniklá přesahuje zřejmě částku stanovenou příslušným právním předpisem.

Zaměstnavatel je povinen ihned telefonicky, telegraficky nebo jiným vhodným způsobem oznámit poruchu technického zařízení:

- závodnímu výboru odborové organizace,
- příslušnému inspektorátu bezpečnosti práce.

Příčiny provozních nehod (havárií) se zjišťují stejným způsobem jako pracovní úrazy. Výsledky šetření je povinen oznámit zaměstnavatel písemně do dvou dnů všem výše uvedeným orgánům. Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti, že v souvislosti s poruchou technického zařízení byl spáchán trestný čin, je zaměstnavatel povinen tuto skutečnost ihned oznámit příslušnému útvaru České policie.

6.8 Nemoci z povolání a profesionální otravy

Nemoci z povolání jsou jen ty nemoci, které jsou vyjmenovány v nařízení vlády č.290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání.

Profesionální otrava (akutní nebo chronická) je porucha lidského zdraví způsobená vlivem škodlivých látek při výkonu práce v organizaci, v níž se tyto látky vyrábějí, zpracovávají, používají nebo při výrobním procesu vyvíjejí nebo se vyskytují jako vedlejší produkt.

Posouzení, zda jde u konkrétního onemocnění o nemoc z povolání nebo profesionální otravu je otázkou odborného znaleckého posouzení. Rozhodnutí o přiznání nemoci z povolání přísluší výlučně klinikám nemocí z povolání nebo jim na roveň postaveným zdravotnickým zařízením.

6.9 Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání (ZP § 187, 190-200)

6.9.1 Odpovědnost za pracovní úrazy

Za škodu vzniklou zaměstnanci pracovním úrazem odpovídá ten zaměstnavatel, u něhož byl zaměstnanec v době úrazu v pracovním poměru. Proto není rozhodné, kde se zaměstnanci pracovní úraz přihodil. Pro odpovědnost zaměstnavatele za škodu způsobenou pracovním úrazem není rozhodující, jestli zaměstnavatel škodu zavinił. Tato zvýšená odpovědnost (tzv. objektivní) je odpovědností za výsledek. K uplatnění náhrady škody způsobené pracovním úrazem však musí poškozený zaměstnanec prokázat:

- škodnou událost (úrazový děj), která nastala při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s jejich plněním,
- vznik škody a její výši - výši ztráty na výdělků jak po dobu, tak po skončení pracovní neschopnosti, výši náhrady bolestného nebo náhrady za ztížení společenského uplatnění, věcnou škodu a náklady spojené s léčením,
- příčinnou souvislost mezi škodou a vznikem škody - musí prokázat přímou souvislost mezi škodnou událostí a vznikem škody.

6.9.2 Odpovědnost za nemoci z povolání

Za škodu způsobenou nemocí z povolání odpovídá zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec pracoval naposledy před jejím zjištěním za podmínek, za nichž nemoc z povolání, kterou byl postižen, vzniká. Na rozdíl od odpovědnosti za pracovní úraz není pro odpovědnost zaměstnavatele rozhodující, zda v době vzniku škody z titulu nemoci z povolání byl zaměstnanec u něho v pracovním poměru. Plnou odpovědnost ve vztahu k zaměstnanci nese ten zaměstnavatel, u něhož zaměstnanec za uvedených podmínek pracoval naposledy. Tento zaměstnavatel však má nárok na náhradu vůči všem zaměstnavatelům, u nichž postižený zaměstnanec pracoval za podmínek, za nichž vznikla nemoc z povolání, a to v rozsahu odpovídajícím době, po kterou pracoval u těchto zaměstnavatelů za uvedených podmínek.

Pro odškodnění nemoci z povolání není nutné zjišťovat, jestli škoda vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s tímto plněním. Při uplatňování této náhrady škody tak musí poškozený zaměstnanec prokázat:

- onemocnění nemocí z povolání - to prokáže výlučně rozhodnutím neboli tzv. hlášenkou o přiznání nemoci z povolání,
- vznik škody a její výši - výši ztráty na výdělku jak po dobu, tak po skončení pracovní neschopnosti, výši náhrady bolestného nebo náhrady za ztížení společenského uplatnění, věcnou škodu a náklady spojené s léčením,
- příčinnou souvislost mezi škodou a vznikem škody - musí prokázat přímou souvislost mezi škodnou událostí a vznikem škody.

6.9.3 Zprošťovací důvody

Zaměstnavatel odpovědný za škodu způsobenou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání se může své odpovědnosti zprostit pouze z důvodů a za podmínek stanovených v ustanovení § 191 zákoníku práce:

- zaměstnavatel se zprostit odpovědnosti zcela, prokáže-li, že:
 - škoda byla způsobena tím, že postižený zaměstnanec svým zaviněním porušil právní nebo ostatní předpisy k zajištění BOZP, ačkoliv s nimi byl řádně seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány,
 - škodu si přivodil postižený zaměstnanec svou opilostí nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek a zaměstnavatel nemohl škodě zabránit, a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody.
- zaměstnavatel se zprostit odpovědnosti zčásti, prokáže-li, že:
 - postižený zaměstnanec porušil svým zaviněním právní nebo ostatní předpisy nebo pokyny k zajištění BOZP, ačkoliv s nimi byl řádně seznámen, a že toto porušení a že toto porušení bylo jednou z příčin škody,
 - jednou z příčin škody byla opilost postiženého zaměstnance nebo zneužití jiných návykových látek postiženým zaměstnancem,
 - zaměstnanci vznikla škoda proto, že si počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ač neporušil právní nebo ostatní předpisy nebo pokyny k zajištění BOZP, jednal lehkomyšlně a musel si přitom být vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem vědom, že si může přivodit újmu na zdraví.

Jestliže se zaměstnavatel zproští odpovědnosti zčásti, je jeho povinností určit část škody, kterou nese zaměstnanec podle míry svého zavinění. O stanovenou část škody je potom krácena náhrada škody v celém rozsahu odškodnění.

6.9.4 Způsob a rozsah odškodnění

Zaměstnanec, který utrpěl pracovní úraz nebo onemocněl nemocí z povolání, za které odpovídá zaměstnavatel, má nárok na odškodnění.

Odškodnění představují dílčí nároky, tj.:

- náhrada za ztrátu na výdělků - jedná se o dva samostatné nároky, které nepřísluší vedle sebe:
 - náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti (představuje rozdíl mezi průměrným výdělkem zaměstnance před vznikem škody způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání a plnou výší nemocenského),
 - náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity nebo částečné invalidity (představuje rozdíl mezi průměrným výdělkem před vznikem škody a výdělkem po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání s připočtením případného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, poskytovaného z téhož důvodu. Výdělkem po pracovním úrazu nebo nemoci z povolání se rozumí výdělek, kterého zaměstnanec dosahuje po převedení na jinou práci, ke kterému došlo na základě lékařského posudku v příčinné souvislosti s utrpěným pracovním úrazem nebo nemocí z povolání).
- náhrada bolestného a ztížení společenského uplatnění - odškodnění za bolest se poskytuje za bolesti způsobené poškozením na zdraví, jeho léčením nebo odstraňováním jeho následků. Náhrada za bolest se poskytuje jednorázově v závislosti na počtu bodů stanovených v posudku zpravidla ošetřujícím lékařem. Jestliže poškození zdraví má prokazatelně nepříznivé důsledky pro životní úkony poškozeného, pro uspokojování jeho životních a společenských potřeb nebo pro plnění jeho společenských úkolů, může poškozený žádat odškodnění za ztížení společenského uplatnění. Výši odškodnění určuje zpravidla ošetřující lékař stanovením počtu bodů v lékařském posudku.
- náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením - těmito náklady se rozumí částky, které musí poškozený zaměstnanec hradit ze svého, které nejsou

hrazeny příslušnou zdravotní pojišťovnou (léky, ortopedické pomůcky, dietní stravování, doprava k ošetření), u níž je zaměstnanec pojištěn.

- náhrada věcné škody - při určení výše věcné škody se vychází z ceny v době poškození.

Náhradu dílčích nároků poskytuje zaměstnavatel v rozsahu, v jakém za škodu odpovídá, tj. v případě, že se částečně zprostil odpovědnosti, poskytuje každý z uvedených nároků pouze v uvedené procentní výši.

6.9.5 Náhrady při smrtelném pracovním úrazu a při úmrtí v důsledku nemoci z povolání

V případě, že zaměstnanec následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání zemřel, je zaměstnavatel povinen v rozsahu své odpovědnosti poskytnout pozůstalým:

- náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s jeho léčením,
- náhradu přiměřených nákladů spojených s pohřbem - náklady spojené s pohřbem se platí tomu, kdo je vynaložil a to bez ohledu na to, zda pohřeb vypravila osoba v příbuzenském poměru k zemřelému nebo jiná osoba. Náklady spojenými s pohřbem se rozumí náklady účtované pohřebním ústavem, hřbitovní poplatky, cestovní výlohy, náklady spojené s převozem zemřelého, náklady na zřízení pomníku nebo desky a úpravu hrobu a jedna třetina přiměřených nákladů na smuteční ošacení. Náhrada nákladů na zřízení pomníku nebo desky nesmí přesáhnout částku 10.000,- Kč. Náklady na smuteční ošacení a cestovné se hradí jen nejbližším příslušníkům rodiny a domácnosti zemřelého. Náhrada nákladů spojených s pohřbem se proplácí ve výši rozdílu mezi skutečnými náklady na pohřeb a pohřebním poskytnutým podle předpisů o nemocenském pojištění.
- náhradu nákladů na výživu pozůstalých - zaměstnavatel je povinen poskytnout náhradu nákladů na výživu pozůstalých, kterým byl zemřelý povinen výživu poskytovat k datu úmrtí. Rozsah náhrady nákladů na výživu pozůstalých je limitován výší průměrného výdělku zemřelého před jeho úmrtím. Náhrada nákladů na výživu pozůstalých však náleží pouze v případě, že výživa pozůstalých není kryta dávkami důchodového zabezpečení, tj. vdovským a sirotčími důchody.
- jednorázové odškodnění pozůstalých - jednorázové odškodnění náleží manželce, resp. manželce zemřelého zaměstnance a dětem, kterým byl z důvodu úmrtí zaměstnance přiznán sirotčí důchod. Pozůstalému manželce náleží jednorázové

odškodnění v částce 15.000,- Kč a každému dítěti v částce 25.000,- Kč. V odůvodněných případech lze jednorázové odškodnění přiznat též rodičům zemřelého a to v úhrnné částce 15.000,- Kč. Konkrétní výše může být upravena kolektivní smlouvou.

- náhradu věcné škody - nárok na náhradu věcné škody mohou uplatnit pouze dědici zemřelého zaměstnance, a to jen v případě, že tento nárok neuplatnil ještě před úmrtím zaměstnanec. Uvedené náhrady je zaměstnavatel povinen poskytnout v případě, že smrt nastala až po určité době od vzniku pracovního úrazu nebo po zjištění nemoci z povolání, a zaměstnavatel již poskytl samotnému poškozenému některé náhrady jako např. bolestné nebo náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti.

6.9.6 Preventivní péče o zaměstnance

Preventivní péči o zaměstnance zajišťuje závodní lékař. V rámci této závodní péče jsou zaměstnanci povinni podrobit se preventivním periodickým lékařským prohlídkám (viz legenda), případně mimořádným prohlídkám, pokud tak stanoví lékař.

Preventivní prohlídky zaměstnanců probíhají dle následujícího klíče:

- § 12 - prohlídky pracovníků na rizikových pracovištích (1x ročně),
- § 13 - prohlídky pracujících, jejichž činnost může ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva (perioda zdravotních prohlídek je stanovena příslušnými předpisy jako kvalifikační požadavek, např. svářeč, obsluha tlak. nádob atd.),
- § 15 - řadové prohlídky (u pracovníků do 50 let věku 1x za 5 let, u pracovníků nad 50 let věku 1x za 3 roky).

6.10 ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Kontrolou dodržování této OS a příslušných bezpečnostních předpisů je pověřen bezpečnostní technik a všichni odpovědní vedoucí zaměstnanci.

7 ZÁSADY POSKYTOVÁNÍ PRVNÍ POMOCI

U náhlých postižení zdraví je okamžitá a správně poskytnutá první pomoc nejen nezbytná, ale mnohdy rozhoduje i o dalším osudu postiženého. Proto je potřeba, aby každý pracovník znal základní zásady poskytování první pomoci. Seznámení s těmito základními zásadami by mělo být součástí periodického školení BOZP u všech pracovníků podniku.

7.1 První pomoc při krvácení

Rozdělení krvácení:

- vlasečnicové - vzniká při povrchním zranění (oděrky apod.), ztrácí se poměrně málo krve. Krev volně v ráně prosakuje. Krvácení zastavíme přiložením sterilní gázy na krvácející místo a ránu obvážeme.
- žilní - vzniká u řezných a obdobných ran. Vytékající krev je tmavě červená a teče proudem. Nejlépe ji zastavíme tlakovým obvazem. Na krvácející ránu položíme sterilní gázu, na ni dáme silnou vrstvu vaty (případně měkkou čistou tkaninu) a pevně stáhneme obvazem nebo šátkem přímo v místech rány. Prosakuje-li přes tlakový obvaz krev, přiložíme další vrstvu vaty nebo měkké tkaniny a opět stáhneme obvazem nebo šátkem. Nezastaví-li se krvácení ani takto, musíme sáhnout k zaškrcení končetiny.
- tepenné - vzniká při hlubokých sečných nebo bodných ranách. Vytékající krev rytmicky vystřikuje a má jasně červenou barvu. Toto krvácení je nejvíce nebezpečné, neboť např. z krční, stehenní nebo pažní tepny může člověk během dvou hodin vykrváct. Krvácení z tepen opět nejlépe zastavíme pomocí tlakového obvazu, a to těsně nad krvácejícím místem. Výjimečně lze použít také škrtidla (Martinovo obinadlo, v případě použití jiného škrtidla jako opasek, provaz aj., musíme podložit vatou) jako nejzazšího prostředku. Použitím škrtidla se zcela zastaví přítok krve do končetin, proto je nutné zraněného rychle přepravit k lékařskému ošetření do nemocnice. Škrtidlo nasazujeme co nejbližší nad ránu a může být zataženo nejvýše 1,5 - 2 hodiny, jinak hrozí nebezpečí odumření zaškrcené končetiny. Krvácí-li krční tepna, okamžitě se rána stiskne prsty nebo i pěstí. Následně se do ní vtlačí větší množství gázy.

7.2 První pomoc při zlomeninách a poranění kloubů

Hlavní zásadou je, že se nikdy nesnažíme zlomenou nebo vykloubenou končetinu narovnávat. Postiženou končetinu je potřeba v té poloze v jaké je po úrazu znehybnit. Ke znehybnění je možné použít dlahu, pravítko, prkno apod., je potřeba ale tyto předměty obalit vatou, aby nezpůsobily otlaky.

7.3 První pomoc při popálení a opaření

U popálenin a opaření musíme velmi dbát na to, aby se na popálenou plochu nedostala nečistota a nevznikla infekce, protože popálenina je velmi dobrou „živnou půdou“ pro bakterie, které se tu velmi rychle množí a mohou vyvolat celkovou otravu. Popálených míst se proto nikdy nedotýkáme ani je nečistíme!

Rozlišujeme čtyři stupně popálenin:

- první stupeň – zčervenání kůže,
- druhý stupeň – puchýře,
- třetí stupeň – přiškvaření, odumírání tkáně,
- čtvrtý stupeň – zuhelnatění.

Základní pravidla při poskytování první pomoci:

- na popálenou plochu přiložíme sterilní gázu, pokud není po ruce nic sterilního nebo čistého, raději necháme popáleninu nepříkrytou,
- pokrytou popálenou plochu zavážeme čistým obvazem nebo šátkem,
- nikdy nenatíráme popáleniny olejem, mastí, nezasypáváme jakýmkoliv zásypy,
- popáleniny na obličeji nezavazujeme,
- neodstraňujeme části oděvu pevně lpící na popálených plochách,
- nepoužíváme pracných obvazů při popáleninách a zavazujeme co nejjednodušeji,
- podáváme hodně tekutin,
- zajistíme rychlý převoz k lékařskému ošetření.

Základní pravidla poskytování první pomoci při zasažení kyselinami:

- Při zasažení kůže – odstraníme potřísněný oděv a omýváme 5 - 10 minut proudem vody, případně neutralizujeme 3 - 6 % roztokem uhličitanu sodného, překryjeme zasaženou plochu sterilním obvazem a zajistíme okamžité lékařské ošetření.

- Při zasažení očí – pouze výplach proudem vody - 20 minut, překryjeme sterilním obvazem a zajistíme okamžité lékařské ošetření. Nepoužíváme žádných neutralizačních roztoků.
- Při požití – suspenze oxidu hořečnatého (3 lžičky na 1/2 l vody). Výplach žaludku do 5 minut, později ne. Okamžitý převoz do nemocnice.

Základní pravidla poskytování první pomoci při zasažení zásadami (louhy, hydroxidy):

- Při zasažení kůže – odstraníme potřísněný oděv a omýváme 5 - 10 minut proudem vody, případně neutralizujeme 5 % kyselinou citronovou nebo octovou, překryjeme zasaženou plochu sterilním obvazem a zajistíme okamžité lékařské ošetření.
- Při zasažení očí – pouze výplach proudem vody - 20 minut, překryjeme sterilním obvazem a zajistíme okamžité lékařské ošetření. Nepoužíváme žádných neutralizačních roztoků.
- Při požití – ihned podáme 3 % roztok kyseliny citronové nebo octové (10 ml octa v 500 ml vody) a vyvoláme zvracení. Později je nebezpečí perforace dutých orgánů. Okamžitý odvoz do nemocnice.

7.4 První pomoc při úrazech elektrickým proudem

Postiženého je potřeba okamžitě vyprostit z dosahu el. proudu, a to:

- vypnutím proudu (vypnutím příslušného vypínače, vyšroubováním pojistky nebo vytáhnutím zástrčky ze zásuvky),
- odsunutím vodiče nebo odtažením postiženého, ale vždy výhradně nevodivým materiálem (suché dřevo apod.),
- přerušením vodiče (např. přeseknutím sekerou se suchým topůrkem, izolačními kleštěmi apod.). Tento způsob však může použít jen ten, kdo se v tom bezpečně vyzná.

Způsobů podle bodu 2 a 3 je možné použít výhradně u nízkého napětí. Při vyprošťování je potřeba pamatovat na to, že postižený se sám nemůže pustit předmětu, který svírá, neboť při zasažení proudem vzniká křečovitě stažení svalstva. Proto je nutné zajistit postiženého (přivázáním suchým provazem, podepřením dřevěnými předměty apod.), aby po přerušení proudu nespádl a nepřivodil si tak další zbytečná zranění. Zásadně se nesmíme dotýkat holýma rukama ani těla postiženého, ani vlhkých částí jeho oděvu.

7.5 Umělé dýchání

Pokud postižený nedýchá, je potřeba okamžitě zahájit umělé dýchání, ve kterém se musí pokračovat bez přerušování až do oživení. Jinak je možno umělé dýchání ukončit pouze na příkaz lékaře. Před započítím umělého dýchání položíme postiženého na záda, odstraníme mu případné překážky z dutiny ústní a pro uvolnění dýchacích cest mu zakloníme hlavu co nejvíce vzad.

Nejúčinnějším způsobem umělého dýchání je dýchání z plic do plic. Při tomto způsobu je možné provádět umělé dýchání z úst do úst, z úst do nosu, případně do úst a nosu současně. Postupujeme tak, že sevřeme nos (ústa), široce rozevřenými ústy obemkneme ústa (nos) postiženého a hluboce vdechneme do úst postiženého asi 10x po jedné vteřině. Dále pokračujeme rychlostí 12x až 16x za minutu. Během umělého dýchání neustále sledujeme dýchací pohyby hrudníku postiženého.

Náhradním způsobem umělého dýchání je způsob podle Silvestra-Brosche. Při tomto způsobu podložíme záda postiženého pokrývkou nebo kabátem, uchopíme paže postiženého za předloktí a přitiskneme je lehce na hrudník, obloukem vedeme paže stranou a nad hlavu a vrátíme je zvolna stejnou cestou na dolní část hrudníku.

7.6 Nepřímá srdeční masáž

V případě, že nemá zraněný hmatný tep, je potřeba ihned zahájit nepřímou srdeční masáž. Ta se provádí tak, že zápěstí jedné ruky položíme dlaní na dolní část hrudní kosti, prsty směřují k pravému lokti zraněného a nedotýkají se hrudníku. Druhou ruku položíme napříč přes spodní a váhou těla stlačujeme nataženou horní končetinou hrudní kost směrem k páteři do hloubky 4 až 5 cm asi 60x za minutu. Při kombinaci s umělým dýcháním postupujeme tak, že na každých pět stlačení hrudní kosti provedeme jeden vdech.

7.7 Obsah lékárničky první pomoci na pracovištích

U každé lékárničky musí být mimo předepsaný obsah také sešit, do kterého se zaznamenávají veškerá ošetření pracovníků pro přehled o hospodaření se zdravotnickým materiálem a současně jako evidence pracovních úrazů, které bezprostředně nezpůsobí pracovní neschopnost, pro případ pozdějších komplikací, které tento úraz může zavinit.

7.8 Zacházení s elektrickým zařízením pracovníky seznámenými

Pracovníci seznámeni (Vyhláška ČÚBP č.50/1978 Sb., § 3) jsou pracovníci, kteří byli organizací v rozsahu své činnosti seznámeni s předpisy o zacházení s el. zařízením (podle ČSN 34 3108) a upozorněni na možné ohrožení.

Tito pracovníci podle ČSN 34 3100 a ČSN 34 3108 mohou:

- samostatně obsluhovat jednoduchá el. zařízení malého (50 V proti zemi) a nízkého napětí (50 - 300 V proti zemi), která jsou za-jištěna tak, že při jejich obsluze nemůže nikdo přijít do styku s nekrytými živými částmi el. zařízení pod napětím, s výjimkou proudu a napětí bezpečného, který nezpůsobí úraz el. proudem,
- pracovat v blízkosti částí pod napětím při dodržení bezpečných vzdáleností (viz další text).

Pracovníci seznámeni nesmí pracovat na nekrytých živých (pod napětím) částech el. zařízení, ani se jich dotýkat přímo nebo jakýmkoliv předmětem.

Pracovníci seznámeni mohou sami:

- zapínat a vypínat jednoduchá el. zařízení,
- za vypnutého stavu zařízení mohou přemísťovat a prodlužovat pohyblivé přívody spojovacími šňůrami,
- vyměňovat přetavené pojistkové vložky jen za vložky závitových a přístrojových pojistek stejné hodnoty (nesmí vložky sami opravovat),
- vyměňovat žárovky,
- udržovat el. spotřebiče podle návodu výrobce,
- vykonávat udržovací práce (čištění, mazání, běžné prohlídky bez rozebírání pomocí nástrojů apod.) ale jen při vypnutém stavu el. zařízení (podle pokynů provozovatele).

Přitom je třeba vždy pamatovat na to, že zasahování do el. zařízení může způsobit úraz el. proudem nebo požár či výbuch. Před přemísťováním nebo pojížděním pracovních strojů nebo spotřebičů, připojených na el. síť pohyblivým přívodem s vidlicí, musí se provést bezpečné odpojení od sítě vytažením vidlice ze zásuvky (nevztahuje se na zařízení, která jsou k tomu uzpůsobena, jako nářadí, ruční svítidla apod.). Při obsluze el. zařízení musí pracovník dbát příslušných návodů a provozních předpisů, jakož i na to, aby se zařízení nepřetěžovalo nebo jinak nepoškozovalo.

Zjistí-li se při obsluze závada na zařízení (poškození izolace, zápach po spálenině, hlučný nebo nárazový chod, trhavý rozběh, nadměrné zahřátí apod.), musí se ihned vypnout a závada ohlásit údržbáři el. zařízení nebo nadřízenému. Totéž platí při výskytu statické elektřiny u elektrických i neelektrických zařízení, projevující se jiskřením, výboji apod. Poškozená elektrická zařízení se nesmí používat.

Pracovníci seznámeni, kteří se pohybují nebo pobývají v blízkosti el. zařízení, nesmí se žádnou částí těla (zvednutou nebo předpaženou rukou), ani oděvem nebo předmětem používaným při práci, přiblížit k nekrytým živým částem el. zařízení pod napětím blíže než stanoví předpis (u zařízení do 1 kV = 1 m, u zařízení 1 - 35 kV = 2 m atd.). Nelze-li uvedenému požadavku vyhovět, musí se el. zařízení vypnout a zajistit (nebo tyto části opatřit zábranami). Při každé práci blízko el. zařízení s nekrytými částmi pod napětím, musí pracovník dbát, aby neměl vratkou polohu, případně neuklouzl či neupadl na tyto části. Nelze-li tomu vyhovět, musí se tyto části vypnout a zajistit. Ten, kdo chce dát příkaz k provádění těchto prací, musí včas požádat provozovatele el. zařízení o vypnutí a zajištění zařízení. Pracovník seznámený nesmí zahájit práci dříve, než mu bude odborným pracovníkem předáno vypnuté a zajištěné pracoviště, jehož beznapěťový stav musí být prokázán tím, že se tento odborný pracovník přesvědčí dotknutím se vypnutých částí holou rukou. Skončení práce se opět oznamuje provozovateli zařízení, který zajistí zprovoznění zařízení. Pro práce v blízkosti vysokého napětí platí přísnější zásady uvedené v bezpečnostních předpisech. Jsou-li části el. zařízení nízkého nebo vysokého napětí zakryty tak, že chrání pracovníka před úmyslným dotykem, může se pracovník při obsluze nebo při práci přiblížit ke krytu až na dotyk.

Před pracemi, kdy by mohlo dojít k poškození el. zařízení, nebo kde by hrozilo nebezpečí osobám nebo škoda na věcech, musí pracovník, který hodlá dát příkaz k provádění těchto prací nebo který bude práce provádět, předem dohodnout s provozovatelem zařízení příslušná opatření a při pracích pak přesně dbát jeho pokynů.

V dosahu el. zařízení patří mezi nejdůležitější zakázané činnosti:

- v ochranném pásmu el. vedení vysokého a velmi vysokého napětí se nesmí umisťovat lešení, stabilní konstrukce, jeřáby, uskladňovat lehce vznětlivé nebo výbušné látky,
- v ochranném pásmu stavět budovy nebo jiné objekty,
- přibližovat se k přetrženým vodičům el. vedení spadlým na zem a dotýkat se jich.

V elektrizačním zákoně jsou stanovena tato ochranná pásma el. vedení (vzdálenost kolmá ke svislici krajní vodiče vedení):

- venkovní vedení:
 - do 1 kV – nestanoveno,
 - 1 - 35 kV – 10 m,
 - do 110 kV – 15 m,
 - do 220 kV – 20 m,
- kabelové vedení všech druhů napětí – 1 m.

8 PRAVOMOCI A ODPOVĚDNOST

Pravomoci a odpovědnost za plnění povinností vyplývajících z pracovně právních předpisů uvedených v praktické části diplomové práce jsou zpracovány formou navržené „Matice odpovědnosti“ (viz Tab. 8.1) dle následující legendy:

- 1 – zaměstnanec odpovědný za oblast BOZP,
- 2 – odpovědný vedoucí zaměstnanec,
- 3 – bezpečnostní technik,
- 4 – osoby oprávněné s příslušnou kvalifikací,
- 5 – závodní lékař.

Tab. 8.1: Navržená matice odpovědnosti

OPERÁTOR	OPERAND	1	2	3	4	5
eviduje	- vyhlášená riziková pracoviště - zápisy z provedených inspekci SOD - zápisy z prováděných opatření k odstranění zjištěných nedostatků - záznamy o úrazech	x		x (x)		
kontroluje	- dodržování předpisů v oblasti BOZP - stav tech. zař. a výrobních a provozních prostor		x x	(x) (x)		
provádí	- kontroly, zkoušky a revize tech. zařízení - sepsání záznamu o úrazu - školení zaměstnanců speciálních profesí - vstupní, výstupní, prevent. lékařské prohlídky - vyhodnocení nebezpečných a škodlivých faktorů pracovního prostředí - evidenci preventivních prohlídek - záznamy do zápisníku BP - zjišťování příčin a stanovení opatření při vzniku PÚ a NzP	x	x x x	x x (x)	(x)	x
předává	- opisy záznamů o úrazu na IBP a zdravotní pojišťovnu - záznam o úrazu bezpečnostnímu technikovi		x	x		

OPERÁTOR	OPERAND	1	2	3	4	5
zajišťuje	<ul style="list-style-type: none"> - hlášení vzniku PÚ, provozních nehod a poruch technických zařízení - kontroly, zkoušky a revize tech. zařízení - odbornou pomoc při řešení problémů v oblasti BOZP - odstraňování příčin PÚ a NzP - odstraňování závad na tech. zařízení a ve výrobních a provozních budovách - organizaci ročních prověrek BOZP - poskytování mycích a čisticích prostředků pro zaměstnance - provádění měření nejvyšších přípustných koncentrací škodlivin - předepsané lékařské prohlídky - spolupráci s orgány státní správy - školení a přezkoušení zaměstnanců z předpisů BOZP - vedení provozní technické dokumentace - vybavení zaměstnanců příslušnými OOPP 	x	x	x		
zpracovává	<ul style="list-style-type: none"> - seznam zaměstnanců na rizikových pracovištích závodnímu lékaři - návrh seznamu rizikových pracovišť na OHS - seznam pracovníků, kteří se v příslušném roce zúčastní preventivní prohlídky 	x		x		

ZÁVĚR

Je zřejmé, že problémy v oblasti bezpečnosti práce, které se objevují v průmyslově vyspělých zemích, jsou podobné těm, se kterými se setkáváme i v České republice. Přes tuto podobnost však v České republice, na rozdíl od zemí EU, stále přetrvává tradiční pojetí bezpečnosti práce soustředěné především na bezpečnost technických zařízení a méně již na úlohu lidského činitele a vliv systému řízení.

Předkládaná diplomová práce pojednává o problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) se zaměřením na vybraný průmyslový podnik. V úvodní teoretické části práce bylo pojednáno o zásadách a aspektech uplatňovaných v této problematice, normativní a legislativní úpravě v České republice i Evropské unii a o vývojových trendech v tomto odvětví.

Péči o bezpečnost a ochranu zdraví při práci je nutné považovat za nedílnou součást organizace a řízení výroby. Řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nelze odtrhovat od ostatních aspektů řízení a považovat je za nějakou zvláštní činnost. Proti pracovním úrazům, nemocem z povolání i různým provozním nehodám a haváriím je nutno vystupovat stejně nekompromisně jako proti plýtvání materiálem, špatné kvalitě výrobků a dalším negativním jevům ve výrobě. Základním úkolem je přejít od řešení následků k odstraňování příčin špatných pracovních podmínek, tj. větší zaměření na prevenci.

Organizace musí mít politiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, schválenou jejím vrcholným vedením, která jasně stanoví celkové cíle na stupni bezpečnosti a ochrany zdraví a závazek ke zvyšování výkonnosti systému ochrany zdraví a bezpečnosti. Politika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci musí jednoznačně udávat celkové cíle bezpečnosti a ochrany zdraví a poskytovat záruku pro zdokonalování výkonnosti ochrany zdraví a bezpečnosti. Povinnosti, odpovědnosti a kompetence lidí, kteří ovládají, uskutečňují a testují činnosti mající negativní vliv na rizika vyplývající z činností, vybavení a postupů organizace, se musí vytyčit tak, aby bylo ulehčeno vedení BOZP. Tvorba kompletní modelové struktury systému řízení BOZP dle potřeb vybraného průmyslového podniku byla cílem praktické části práce.

Během procesu návrhu systému řízení BOZP pro vybraný podnik bylo zjištěno, že se aspekty BOZP, vztahující se na dané průmyslové odvětví, příliš neliší od obecného pojetí systému řízení BOZP. V práci jsou tyto specifické aspekty dále detailněji diskutovány. Předkládaná diplomová práce se může uplatnit jako základní studijní materiál

sloužící pro rychlou orientaci v zásadách uplatňovaných v BOZP, v platných legislativních požadavcích a v neposlední řadě také při praktické realizaci systému řízení BOZP nejen v oblasti průmyslových podniků.

Diplomová práce se tedy zabývá praktickým dopadem problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci ve vybraném průmyslovém podniku. V úvodní části práce byly stanoveny zásady uplatňované v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, analyzovány normativní a legislativní předpisy a požadavky na BOZP platné v České republice a Evropské unii. Byly rovněž nastíněny vývojové trendy v zabezpečení BOZP v předmětném odvětví a analyzovány související aspekty BOZP. V praktické části práce byla vytvořena základní pravidla pro zajištění BOZP ve vybraném průmyslovém podniku, stanoven rozsah a periodicita školení jednotlivých zaměstnanců v této oblasti apod. Významnou částí diplomové práce pak byla navržená kompletní modelová struktura systému řízení BOZP včetně vytvořené „Matice odpovědnosti“, přehledu „Kvalifikačních požadavků u speciálních profesí“, „Formuláře pro hodnocení rizik u jednotlivých profesí“ a „Plánu zaškolení a adaptačního procesu pracovníka“.

SUMMARY

It is obvious that the issue with occupational safety and health (OSH), which appears in the industrialized countries, is the similar to this one in the Czech Republic. However, in contrast to the EU in the Czech Republic there is still a traditional approach to this area primary focused on the safety of technical equipment and less on the role of human factors.

This diploma thesis deals with occupational safety and health with a focus on selected industry company. In the first theoretical part there are discussed the principles and applied the aspects of this issue, described normative and legislative regulations in the Czech Republic and the European Union, and new trends in this occupational safety area. Occupational safety and health care must be considered as an integral part of the organization. The organization must have a policy on OSH approved by the top management which clearly sets out the overall objectives of occupational health and safety. Creating of a complete OSH management system according to the needs of the chosen company was the aim of the practical part of this thesis.

This thesis deals with a practical impact of the occupational safety and health in a selected industrial company. In the first theoretical part of the work there were established the principles applied in occupational safety and health, analysed the legislative regulations applicable in the Czech Republic and the European Union. This part also outlines the trends in the occupational safety and presents related aspects of OSH. In the practical part of this thesis there were created the rules to ensure occupational health and safety. An important part of this thesis was the designed a complete model structure of the OSH management system based on the selected company requirements.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] NEUGEBAUER, Tomáš. *Poskytování BOZP v kostce neboli o čem je současná BOZP*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2011, 260 s. ISBN: 978-80-735.
- [2] ČERMÁK, JAROSLAV. *Bezpečnost práce, Aktualizované okruhy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. EUROUNION, s.r.o., Praha 2006.
- [3] NEUGEBAUER, Tomáš. *Vyhledávání a vyhodnocení rizik v praxi 2008*.
- [4] SMEJKAL, Vladimír a Eva PINCOVÁ. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích: podle právního stavu k 30.4.2007*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2010, 354 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3051-6.
- [5] ŠENK, Zdeněk. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci: prakticky a přehledně podle normy OHSAS*. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2012, 311 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-737-9.
- [6] JANÁKOVÁ, Anna. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. 3. vyd. Olomouc: ANAG, 2004, s. 82. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 80-7263-223-X.
- [7] ŠMÍDOVÁ, Miroslava. *Soubor právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení*. 6., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2012, 242 s. ISBN: 978-80-7357-720.
- [8] BĚLINA, Miroslav. *Zákoník práce: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, XVIII, 1616 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-1792-512.
- [9] *Požadavky na pracoviště a na pracovní prostředí*. [online]. [cit. 2013-05-31]. Dostupné z:
http://www.khsova.cz/01_aktuality/files/seminar_hp_2007_hyg_pozadavky.
- [10] SPOLEČNOST XY spol. s r.o. *Příručka jakosti*. Uherské Hradiště, 2014.
- [11] SPOLEČNOST XY spol. s r.o. *SWOT analýza společnosti SPOLEČNOST XY*. Uherské Hradiště, 2014.
- [12] ŠUBRT, Bořivoj. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci: podle právního stavu k 30.4.2007*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2007, 839 s. Práce, mzdy,

- pojištění. ISBN 978-80-7263-400-2.
- [13] RADVANSKÁ, Agáta a Peter FEČKO. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci. Vyd. 1. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009, 155 s. ISBN 978-80-248-2090-3.
- [14] *Bezpečnosť a ochrana zdravia na pracoviskách* [online]. Vyd. 1. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2011, 1 CD-ROM [cit. 2014-05-19]. ISBN 978-80-86973-62-3.
- [15] PEČENÁ, Marie, Milan NOVÁK a Pavel ŠALAMON. Bezpečnost práce ve stavebnictví. Vyd. 3. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2011, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-86973-72-2.
- [16] JAŘABÁČ, Karel. Krok za krokem v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci s poznatky z praxe. Ostrava: Montanex, 2009, 86 s. ISBN 978-80-7225-303-6.
- [17] URBÁNKOVÁ, Eva. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci - analýza rizik průmyslových činností ve vybraném podniku [online]. Olomouc, 2011 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: http://theses.cz/id/5cxwzq/Urbankova_DP_BOZP.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Ing. Martin Drastich, MBA, PhD.
- [18] NOVÁK, Milan. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v zemědělství (Pracovní rizika v rostlinné a v živočišné výrobě a na pracovištích obdobného charakteru). Praha 1: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2008. ISBN 978-80-86973-96-8. Dostupné z: https://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/publications/files/Zemedelstvi_BOZP.pdf
- [19] JACOBSEN, Lone, Viktor KEMPA a Laurent VOGEL. Evropská cesta BOZP: základy, fungování a současné výzvy : odborová příručka = Európska cesta k BOZP : základy, fungovanie a súčasné výzvy. Vyd. 1. Praha: Českomoravská konfederace odborových svazů, 2006, 75 s. ISBN 80-868-0908-0.
- [20] DEPARTMENT OF LABOR. All about OSHA [online]. 2013 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: http://www.osha.gov/Publications/all_about_OSHA.pdf.

- [21] ŠUBRT, Bořivoj a Eva PINCOVÁ. *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci: podle právního stavu k 30.4.2007*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2007, 839 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-400-2.
- [22] JANÁKOVÁ, Anna a Eva PINCOVÁ. *Abeceda bezpečnosti a ochrany zdraví při práci: podle právního stavu k 30.4.2007*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 1999-, sv. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 80-7263-223-x.
- [23] PALEČEK, Miloš a Eva PINCOVÁ. *Prevence rizik: podle právního stavu k 30. 4. 2007*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006, 257 s. Bezpečnost práce v praxi. ISBN 80-245-1117-7
- [24] PALEČEK, Miloš a Eva PINCOVÁ. *Společně bezpečně v prevenci pracovních rizik: jak zapojit zaměstnance do bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Vyd. 1. Rožnov pod Radhoštěm: RoVS - Rožnovský vzdělávací servis, 2002, 54 s. Společně bezpečně. ISBN 80-239-0847-2.
- [25] *Jak zavést efektivní systém řízení bezpečnosti práce?: úvod do problematiky řízení bezpečnosti práce, ochrany zdraví a životního prostředí v podniku*. Vyd. 1. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 1999, 28 s. ISBN 8023859102.
- [26] Česká Republika. O způsobu evidence úrazů, hlášení a zaslání záznamu o úrazu. In: *201 / 2010*. 2010, roč. 2010, 67.
- [27] *Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci* [online]. 2012, [cit. 2014-02-12]. Dostupné z: <https://osha.europa.eu/cs>
- [28] VÝZKUMNÝ ÚSTAV BEZPEČNOSTI PRÁCE. *BOZP info* [online]. Praha, 2012 [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.bozpinfo.cz/>
- [29] *Státní úřad inspekce práce* [online]. 2008, [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/>.
- [30] Bezpečnostní tabulky. *TRAIVA BOZP* [online]. 2004, [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: http://www.e-bozp.cz/bezpecnostni_pravidla_tabulky.htm.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BP	bezpečnost práce
BT	bezpečnostní technik
CEN	Evropský výbor pro normalizaci
CENELEC	Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice
ČBÚ	Český báňský úřad
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČÚBP	Český úřad bezpečnosti práce
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HZS	Hasičský záchranný sbor
IBP	Inspektorát bezpečnosti práce
ILO	Mezinárodní organizace práce
ITI	Institut technické inspekce
KŘ	kancelář
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZd	Ministerstvo zdravotnictví ČR
NPK	Nejvyšší přípustná koncentrace
NV	Nařízení vlády
NzP	nemoc z povolání
OHS	Okresní hygienická stanice
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní pomůcky (prostředky)

OS	organizační směrnice
OSH	Occupational Health and Safety
OSO	osoby oprávněné s příslušnou kvalifikací
OVZ	odpovědný vedoucí zaměstnanec
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
PÚ	pracovní úraz
Sb.	Sbírka
SOD	Státní odborný dozor
THZ	Technicko-hospodářský zaměstnanec
V.č.	Vyhláška číslo
Z.č.	Zákon číslo
ZOD	zaměstnanec odpovědný za oblast BOZP
ZP	Zákoník práce
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Tab. 8.1: Navržená matice odpovědnosti.....	89
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Kvalifikační požadavky u speciálních profesí	I
Příloha P II: Formulář pro hodnocení rizik u jednotlivých profesí.....	III
Příloha P III: Plán zaškolení a adaptační proces pracovníka	IV

PŘÍLOHA P I: KVALIFIKAČNÍ POŽADAVKY U SPECIÁLNÍCH PROFESÍ

Činnost - profese	Základní předpisy	Termín školení	Poznámka
		Zdrav. způsobilost	
Zaměstnanec odpovědný za technický stav a provoz motorových vozíků	Dopravní řád pro motorové vozíky	nezajišťuje se	písemné pověření !
	ČSN 26 8805	§ 15 směrnice MZd	
Zaměstnanec odpovědný za provoz tlak. nádob	ČSN 69 0012	nezajišťuje se	písemné pověření !
		§ 15 směrnice MZd	
Školení vedoucích zaměstnanců o BOZP	viz. osnova této OS	1x 3 roky § 15 směrnice MZd	osvědčení o přezkoušení
Školení vedoucích zaměstnanců o požární ochraně III.stupně	viz. osnova školení	1x 3 roky	osvědčení o přezkoušení
		§ 15 směrnice MZd	
ELEKTRO :			
Osoba poučená	vyhl. č.50/78 Sb., § 4	1x 3 roky	zápis o zkoušce
		§ 15 směrnice MZd	
Pracovník znalý	vyhl. č.50/78 Sb. §§ 2, 5, 14	1x 3 roky	zápis o zkoušce
		1x 3 roky	
Pracovník pro samostatnou činnost znalý s vyšší kvalifikací	vyhl. č.50/78 Sb. §§ 2,6,14,15 + příloha č.1	1x 3 roky	osvědčení od zkušební komise zaměstnavatele
		1x 3 roky	
Pracovník pro řízení činnosti znalý s vyšší kvalifikací	vyhl. č.50/78 Sb. §§ 2,7,14,15 + příloha č.1	1x 3 roky	osvědčení od zkušební komise zaměstnavatele
		1x 3 roky	
Pracovník pro řízení činnosti prováděné dodavatelsky; pracovník pro řízení provozu	vyhl. č.50/78 Sb. §§ 2,8,14,15 + příloha č.1	1x 3 roky	osvědčení od zkušební komise zaměstnavatele
		1x 3 roky	
Pracovník pro samostatné projektování; pracovník pro řízení projektování	vyhl. č.50/78 Sb. §§ 2,10,15	1x 3 roky	osvědčení, zápis o zkoušce
		1x 3 roky	
Revizní technik EZ	vyhl. č.50/78 Sb.	nezajišťuje se	osvědčení
	vyhl. č.20/79 Sb.	1x 3 roky	
	vyhl. č.553/90 Sb.		
	příslušné ČSN		
Osoba pověřená prováděním rychlé zkoušky el. přenosného nářadí	vyhl. č.50/78 Sb. § 4	1x 3 roky	pověření !
		§ 15 směrnice MZd	
OBSLUHA :			
Elektrického ručního nářadí	vyhl. č.48/82 Sb.	1x 2 roky	
	vyhl. č.50/78 Sb.	§ 15 směrnice MZd	
	Příslušné ČSN		
Zdvihacího zařízení (ZZ)	ČSN 27 0143,	1x 3 roky	

Činnost - profese	Základní předpisy	Termín školení	Poznámka
		Zdrav. způsobilost	
	čl. 50-53, 120-123	§ 15 směrnice MZd	
Tlakových nádob stabilních (TNS)	ČSN 69 0012, čl. 69 - 74	1x 3 roky	zápis o zaškolení, zkoušce a period. zkouškách
		1x 3 roky	
ŘIDIČI :			
Referentských vozidel	vyhl. č.213/91 Sb. a další dle osnovy	1x ročně	
		§ 15 směrnice MZd	
Motorových vozíků	ČSN 26 8805, ČSN 26 8812	1x ročně	průkaz ŘMV
		do 50 let 1x 2 roky,	záznam o zkoušce
		nad 50 let 1x ročně	evidence ŘMV
Výtahu s nosností nad 500 kg	ČSN 27 4002	1x 3 roky	doklad o zácviku
		1x 3 roky	

